București

Sfarmă-piatră

Director: Al. Gregorian Redacția și Administrația: Str. Domnița Anastasia, 16. — S. I Telefon 3.76.05

NICOLAE TI

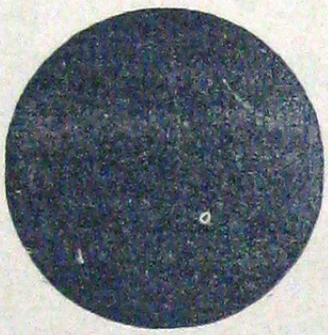

Situaţia specială a domnului Nicolae Titulescu de a fi ministru de Externe al României fără partid, şi neatârnând de succesiunea guvernelor, îi crează acestui om o responsabilitate unică.

Pe când ceilalţi miniştri ai unui guvern sau ai unui regim îşi descarcă responsabilitatea personală în anonimatul partidului sau al regimului, el e singurul nostru om politic care are curajul de a răspunde personal de faptele sale în slujba ţării. Dar această situaţie morală unică, în loc să fie exemplară pentru ceilalţi demnitari sau factori politici dela noi, e adesea convertită în pretext de critică şi de calomnie. De un timp încoace, nimic nu mai merge bine în România din pricina lui Nicolae Titulescu. El ocroteşte intrarea ovreilor în ţară ; el instituie cenzura şi starea de asediu; el promovează mişcarea comunistă ; el interzice curentele de dreapta ; el împiedică libera desvoltare normală a relaţiilor noastre internaţionale. Pentru unii dintre guvernanţii noştri, el nu e ministrul României în străinătate, ci „ministrul Ligii Naţiunilor la Bucureşti".

Să observăm că toate aceste calomnii se zvonesc din cercurile oficioase ale partidelor democratice de guvernământ, dar ele se repercutează fără control şi asupra unei părţi din credula noastră opinie naţionalistă. In ce priveşte lumea noastră naţionalistă, naivă, fiindcă e foarte tânără în problemele de stat, ea e în deosebi prada prejudecăţilor asupra d-lui Nicolae Titulescu, alimentate de calomniile cercurilor democratice.

Poate să strige d. Titulescu în plină Societate a Naţiunilor, cum a strigat : „Capacitatea României de a primi străini nu mai îngăduie intrarea în ţară a niciunui evreu!", el va continua totuşi să treacă drept ocrotitorul veneticilor, fiindcă numai aşa se poate acoperi venalitatea organelor de control, care îngăduie mereu pripăşirea acestor venetici. Poate să dea ministrul de Externe comunicate oficiale că n'are niciun amestec în instituirea cenzurii de către Parlament, el va continua totuş să fie gândele nevăzut al cugetării politice. In marea publicaţie franceză Revue des deux Mondes din 15 Ianuarie 1934, stă scris negru pe alb, sub iscălitura d-lui René Pinon, cine s'a obligat faţă de Franţa să dizolve mişcările naţionaliste din România, totuş d. Nicolae Titulescu e înfăţişat ca duşmanul de moarte al acestor mişcări. Intr'un impresionant interview, acordat Universului la 18 Iulie, a. c., d. Titulescu a declarat : „Nu sânt comunist ; n'am împărtăşit niciodată această doctrină", totuş el e cel care promovează mişcarea iudeo-comunistă din România. Şi aşa mai departe, la nesfârşit.

In ce priveşte Societatea Naţiunilor, suspiciunile capătă un aspect comic. Să mă lămuresc. Sânt unul dintre cei cari am criticat necontenit instituţia genevează. Critica mea e însă de ordin teoretic.

Baza Societăţii Naţiunilor e un raţionalism francmasonic, pe care îl socotesc incapabil să ralieze inima popoarelor la idealul unei păci universale. Acesta ar deveni un lucru posibil numai când instituţia genevează şi-ar lua ca bază misticismul creştin (Vezi esseul Pacifism... din cartea Puncte cardinale în haos). Trebuie să recunoaştem însă că nu noi singuri putem modifica o realitate internaţională cum e aceasta. Astfel, sântem nevoiţi să lucrăm cu ea, aşa cum este. Temelia juridică a statului nostru e în tratatele internaţionale consfinţite de Societatea Naţiunilor. Atâta vreme cât ea ne garantează neştirbirea acestor tratate, sântem nevoiţi să lucrăm cu Geneva. Sânt însă state ale căror interese naţionale li se par lovite de aceste tratate. Ele iau poziţie ostilă Genevei. In primul rând Germania, care a trebuit să iasă din Societate pentru a-şi recuceri poziţiile pierdute ca stat învins. In al doilea rând Italia, nemulţumită cu micile avantagii acordate în raport cu jertfele sale imense din războiul mondial. Unor asemenea state instituţia genevează le garanta o pagubă permanentă. Dar nouă, românilor ? In fiinţa ei juridică actuală, ea ne garantează graniţele ! Avem noi revendicări împotriva Pactului genevez ? Nu ! Şi totuşi, printr'o absurdă neînţelegere, bătrânii noştri naţionalişti adoptă atitudinea Germaniei faţă de Geneva ! Cașicum noi am avea interes să distrugem tratatele ce ne consfinţesc graniţele !

De ani de zile, lupta d-lui Nicolae Titulescu la Geneva e pentru a menţine Pactul neştirbit măcar în ce ne priveşte pe noi. Un talent enorm şi un prestigiu personal de răsunet mondial a pus omul acesta în joc pentru a ne apăra graniţele. Şi totuş, pentrucă la Geneva teza lui nu poate fi în niciun caz teza germană, — fiindcă atunci ar trebui să cerem desfiinţarea graniţelor noastre ! — bătrânii noştri naţionalişti îl suspectează de lipsă de patriotism. Ni se pare un lucru stupid de neseros şi de uşuratic.

Raţiunea de a fi a revistei Sfarmă-Piatră e să apere naţionalismul românesc de atacurile democraţiei şi ale iudeo-comunismului, să vegheze cu orice risc ca acest naţionalism să nu fie falsificat de impostorii şi de oportuniştii de ultima oră, să-i clarifice pe cât se poate problemele specifice şi să spulbere o serie de prejudecăţi moştenite dela cei bătrâni. Pentru aceste lucruri, se cere onestitate de convingeri şi desăvârşită independenţă de gândire. Sfarmă-Piatră e, după expresia fericită a directorului său, autocefal. Considerentele de grupare politică, în care sântem încadraţi, trec pentru noi pe planul al doilea. In primul rând ne interesează spiritul nou, valorile generale pe care el se întemeiază şi formele politice şi sociale în care el trebuie să se încarneze. Pentru noi, spiritul de aderenţă la mişcare nu însemnează spirit partizan. Spiritul partizan pretinde reproducerea tale-quale a ceeace spune „şeful". Dacă el a rostit o absurditate, partizanul trebuie s'o aplaude şi s'o reproducă fonografic. Astfel se crează prejudecăţile care falsifică o mişcare politică şi o îndrumează adesea în mod greşit. Spiritul autocefal în care lucrăm noi e unul de colaborare, de întregime, de clarificare şi chiar de rectificare când e nevoie. El a dat până azi roade bune mişcării naţionaliste în general şi va mai da. Sântem, bunăoară, mândri că noi singuri am clarificat atitudinea cu adevărat naţionalistă faţă de agitaţia oportunistă a d-lui Vaida. Cei cari n'au văzut încă adevărul vor avea ocazia să-l vadă în curând. Sântem tot aşa de mândri că am semnalat absenţa ideii de latinitate dintr'o anumită doctină naţionalistă. Sub presiunea adevărului rostit de noi, cei vizaţi au început să se rectifice. Sântem deasemenea mândri că am pus în circulaţie o valoare de măsura genială a lui Nicolae Paulescu. Foştii lui fraţi de luptă, cari îl ignorează sistematic după moarte, au început să-l comemoreze. E bine şi e frumos, dar trebuie să recunoaşteţi că e Sfarmă-Piatră.

In acelaş spirit de onestitate şi de independenţă am vorbit şi vom vorbi despre d. Nicolae Titulescu şi politica sa. Pentru următoarele motive simple şi limpezi ca lumina soarelui :

Dintre toţi oamenii cari se agită în politica noastră sau deţin demnităţi în stat e singurul care are un mare prestigiu în străinătate, atât printre prietenii cât şi printre adversarii României. Politica noastră externă se întemeiază mai puţin pe prestigiul României şi mai mult pe prestigiul său personal. Când d. Titulescu nu e la Externe, vine... prinţul Ghyka sau... d. G. Mironescu ! Grupările naţionaliste au şi ele mironeşti şi prinţii lor, dar boare de titulesti nu prea se simte la niciuna.

Nefiind om de partid, neangajat nici la stânga nici la dreapta, d. Nicolae Titulescu e disponibil în sensul cel mai cuvîncios al cuvântului. Absolut nimeni dintre noi nu cunoaşte ca dânsul meandrele diplomaţiei internaţionale.

E românul reprezentativ al spiritului nou. In politica externă, mai mult decât oricare naţionalist de-ai noştri. Şi fiindcă afirmaţia aceasta sună în contradicţie cu convingerile multor naţionalişti, să căutăm a o lămuri.

Intr'adevăr, tendinţele politicei noastre externe se pot simplifica în două direcţii : filofranceze şi filogermane. Cele două mari popoare în conflict permanent, Franţa şi Germania, care n'au ajuns încă la o formulă de concordie, atrag într'o parte sau în cealaltă preferinţele româneşti. Cu Franţa simpatizează democraţia românească; cu Germania, naţionaliştii stil veacul al XIX-lea. In simpatia lor pentru Franţa, democraţii noştri îşi însuşesc toate tezele pariziene împotriva Germaniei, teze care nu ne privesc pe noi direct întru nimic. In simpatia lor pentru Germania, naţionaliştii bătrâni îşi însuşesc toate tezele Berlinului împotriva Parisului, teze care, iarăşi, nu ne privesc pe noi întru nimic. Pe lângă aceasta, naţionaliştii bătrâni aduc în favoarea filogermanismului un argument de o delicioasă naivitate ! Franţa e filosemită, zic ei, pe când Germania e antisemită ; o raliere la Germania ne va aduce ajutorul acesteia la eliminarea jidanilor din România.

Mărturisesc că ceva mai naiv n'am întâlnit în „doctrina" acestor naţionalişti. Dece ? Realitatea ne stă în faţă. Germania se dovedeşte exemplar de antisemită la ea acasă. Dar în afară de hotarele ei, problema îi este cel puţin indiferentă. Ungaria, de pildă, e naţionalistă şi antisemită şi se scaldă în apele germane. Ar putea să ne precizeze cineva întrucât îi ajută Germania să-şi rezolve problema antisemită ? Eu afirm ceva mai mult : dincolo de hotarele ei, Germania n'are niciun interes să facă antisemitism. Ea trăieşte din exportul produselor sale industrale. Are deci nevoie de agenţi de desfacere în toată lumea. Aceşti agenţi au fost şi sânt în majoritate evrei. Chiar sub regimul hitlerist. Examinaţi situaţia din România şi veţi vedea că nimic nu s'a schimbat în ordinea reprezentanţilor comerciali ai caselor germane de export : sânt tot evreii car au fost mai înnainte. Acum trei ani am stat de vorbă cu trimişii oficiali ai celui de-al treilea Reich veniţi în România să încheie convenţia comercială cu noi. Ii însoţia din Berlin pentru a-i introduce în ministerele noastre de resort un evreu, Kitzes, redactor la Adevărul. Şi cine credeţi că au fost împuterniciţi ca reprezentanţi ai lor în România ? Fraţii Halpern, evrei, cum fuseseră şi mai înnainte ! Obiectând berlinezilor, cari erau hitleriştii feroci, lucrurile acestea, ei mi-au răspuns : Geschäfte sind Geschäfte, Herr Professor !

Şi când te gândeşti că bătrânii noştri naţionalişti, cari cred că tot ce zboară se mănâncă, aşteaptă rezolvirea problemei noastre evreeşti dela o alianţă cu Germania...

In rezumat, francofilii democraţi, filogermanii vechi naţionalişti, şi unii şi ceilalţi reprezintă pentru noi o mentalitate servilă, care aparţine unui anume trecut şi pe care noi o numim stil veacul al XIX-lea. Ea îşi are izvorul într'o neîncredere în propriile noastre forţe, mărturisită sau nu, dar moştenită din vremea tributurilor sau a suzeranităţilor. Vremea a trecut ; mentalitatea a rămas. Filofrancezi şi antigermani sau germanofili şi antifrancezi e un fel de a vorbi al românilor cari n'au ajuns încă la conştiinţa unei politici autonome, întemeiată pe încrederea în puterile noastre şi în destinul nostru propriu. Căuta să desţegăm problemele casei noastre româneşti prin ajuto-

TULESCU

rul pe care îl cerşesc la Paris oameni ca domnii Lupu şi Madgearu, sau pe care îl speră dela Berlin bătrânii noştri naţionalişti, iată o mentalitate deopotrivă de nedemnă pentru marea noastră Românie şi de contradictorie cu spiritul nou care trebuie s'o însufleţească. Ea e tot una cu acele ridicule formule de care se speriau paşoptiştii şi cu care încearcă încă să ne sperie presa evreească dela noi : „Ce va zice Europa ? Ce va zice străinătatea ?".

Spiritul nou al naţionalismului este acela de autonomie şi de suveranitate naţională. După războiu, I-a practicat un singur român : Ionel Brătianu, După el, îl formulează al doilea român : Nicolae Titulescu. Amintiţi-vă de acest pasagiu, pe care nici un alt demnitar n'a fost în stare să-l rostească şi pe care ministrul nostru de Externe a ţinut să-l accentuieze tocmai în prezenţa ambasadorului francez, d. D'Ormesson, la plecarea lui din România: . . . .

„Românii, ca toate popoarele care şi-au cucerit recent independenţa, sânt cu înverşunare geloşi de tot ce priveşte libertatea lor de a iubi, de a gândi şi de a lucra. Românii vor să toarne ei proprille lor tipare naţionale şi sânt foarte sensibili la gândul că, făcând ceeace fac, s'ar putea crede că imită pe cineva. Românii concep ei înşişi interesele lor politice, ca şi francezii, dar voiesc ca ceeace fac să apară ca o acţiune concordantă, pe care o doresc din toată inima, iar nu ca o acţiune dependentă, pe care o resping ca necorespunzătoare demnităţii lor naţionale".

Să recunoaştem că acesta e un stil cu totul nou mai ales în limbajul nostru diplomatic, atât de servil până ieri şi pasiv până la amorfism. El introduce în politica de raporturi internaţionale principiul activ al conştiinţei proprii, al simţului de demnitate naţională, al iniţiativei şi al încrederii în noi înşine. El ne conturează ca individualitate etnică şi politică în raport cu străinătatea.

In legătură strânsă cu această declaraţie stă următoarea mărturisire de credinţă pe care d. Nicolae Titulescu o rostea faţă de nunţiul papal :

„Sânt, Monseniore, un credincios. Aparţin Bisericii ortodoxe autocefale române şi înţeleg să nu mă abat niciodată dela doctrinele şi disciplinele ei".

Nu ne amintim ca un diplomat român să fi vorbit vreodată în acest mod, conturând specificul nostru religios în raport cu romano-catolicismul. Stilul acesta nou, determinat de sentimente intime şi adânci, pe care n'avem niciun drept să le punem la îndoială, corespunde tot deodată realităţii profunde a sufletului nostru românesc, realitate etnică şi religioasă în acelaş timp. Ortodoxia dârză totdeauna în românismul ei neconrupt. Ortodoxia plină de biserici şi de troiţe se rosteşte în asemenea declaraţii. Paznic al graniţelor noastre politice, prin acea înfruntare continuă, vigilentă şi bărbătească a revizionismului maghiar şi prin acea savantă opoziţie la încercările unor mari puteri de a modifica în defavoarea noastră articolele respective din Pactul Societăţii Naţiunilor, d. N. Titulescu conturează pentru întâia oară în domeniul politicei externe, fizionomia noastră proprie, ca români, cu specificul conştiinţei noastre şi îndreptăţitele noastre veleităţi de suveranitate. Prin el am depăşit în domeniul internaţional o fază de pasivitate amorfă când România nu era decât o traistă cu merinde pentru alţii, atârnată de umărul uneia sau alteia dintre marile puteri.

Politica francofilă şi antigermană sau germanofilă şi antifranceză, de care vorbesc încă deopotrivă democraţii şi bătrânii naţionalişti, este expresia unui servilism pasiv şi anacronic, care nu mai corespunde însemnătăţii internaţionale a României Mari. Principiul unei suverane autodeterminări, cerut de demnitatea noului stat românesc, trebuie s'o înlocuiască. Nu văd dece să nu ne desfacem de prejudecăţile moştenite dela „şefii" vechei mentalităţi şi dece să nu recunoaştem cu profundă satisfacţie că noul spirit a fost inaugurat de d. Nicolae Titulescu. Personalitatea sa şi prestigiul internaţional de care se bucură, în urma atâtor misiuni grele îndeplinite cu succes, trebuiau să-l ducă la acest îndreptăţit orgoliu de-a asigura patriei sale un rol activ şi demn. „Ca român, zice dânsul, născut din părinţi români, crescut la şcoala lui Take Ionescu şi a lui Vintilă Brătianu, fac din naţionalismul românesc o dogmă atât în afară cât şi înlăuntru. Nu dau dreptul nimănui din afară să se amestece în treburile noastre lăuntrice ; cer dimpotrivă ca directivele politicei noastre interne să fie pur româneşti. Cu această concepţie şi în acest spirit am condus politica externă a ţării şi afirm că i-am asigurat o independenţă, cu privire la înrâuririle din afară, care n'a fost niciodată depăşită în trecut. Dar tocmai pentrucă vreau ca românul să fie stăpân la el acasă, doresc să găsească el singur, în deplina lui suveranitate, normele cele mai bune pentru păstrarea unităţii noastre naţionale".

Pentru România desigur normele cele mai bune ale interesului naţional nu stau în a face din stat un fel de cuptor pe roate al lui Nastratin Hogea, pe care să-l întoarcem după capriciI individuale când spre apus şi când spre nord. Interesul României, care nu are revendicări teritoriale, adică intenţii agresive, nu e să se alieze cu unii împotriva altora, adică să se facă slugă unei puteri pentru a cădea jertfă puterii centrale, ci să-şi lărgească cercul marilor prietenii până la neutralizarea complectă a duşmanilor ei nedomoliţi. Insule de vrăjmăşie, rămase în mijlocul Micei Înţelegeri şi a Înţelegerii balcanice, Ungaria şi Bulgaria nu însemnează pentru noi mari îngrijorări prin ceeace ele reprezintă ca forţe proprii. Dar pot însemna într'adevăr mari îngrijorări prin puterile susţinătoare ce le-ar sta în spate. Pentru România e deci o necesitate de viaţă neutralizarea Ungariei şi a Bulgariei prin încheerea de acorduri serioase şi durabile cu Italia şi cu Germania. In ordinea diplomatică, aceasta e, desigur, problema cea mai urgentă de deslegat. Ea e mult mai complicată şi mai delicată decât şi-o închipuie simplismul unora dintre noi. Apropierea de Germania şi de Italia n'ar putea însemna în niciun caz ruperea reţelei de pacte existente în care e ţesută politica externă a României. Ea trebuie să fie ca o complectare a acestei reţele. Dar tocmai aici stă marea dificultate ce se ridică în calea unei înţelegeri italo-române şi germano-române. După părerea noastră dificultatea nu o reprezintă în atâta măsură Ungaria sau Bulgaria, cât anumite aliate ale noastre şi vecine teritoriale, ce stau între noi şi Italia sau între noi şi Germania. A părăsi aceste alianţe pentru înţelegerile noi pe care le dorim ar însemna să ne transformăm prietenii în duşmani. Şi nu este acesta interesul nostru.

Interesul nostru este ca, la prieteniile actuale, să adăugăm prietenia italo-germană. Avem impresia că tocmai aceasta e problema care munceşte pe d. Nicolae Titulescu în special dela o vreme încoace. Ea e atât de însemnată pentru siguranţa României încât afirmarea spiritului de suveranitate naţională e tot ce poate fi mai necesar pentru a o deslega. Dar deslegarea acestei probleme, pe care democraţii noştri o evită, iar naţionaliştii noştri o preconizează, va însemna încununarea operei diplomatice a d-lui Nicolae Titulescu prin cea mai strălucită dintre victoriile sale.

Geniul său stă astăzi în faţa acestui nod gordian. In asigurarea pe care ne-o dă că politica externă a României e mai independentă ca niciodată, noi descifrăm o preocupare şi o pregătire în acest sens. Interviewul acordat marelui ziar Universul o rosteşte de altfel mai precis decât oricând : „Dacă vreau prietenia cu U. R. S. S., vreau însă şi prietenia Italiei şi prietenia Germaniei. Cea cu Italia este atât de mult în simţământul nostru încât este inutil să insist. In ce priveşte Germania, îmi reamintesc cu plăcere primirea ce mi s'a făcut la Berlin în 1929 cu prilejul conferinţei mele dela Reichstag" — primire care a fost, precum se ştie, extraordinar de călduroasă, deşi d. Titulescu venea la Berlin prin Paris. „Dacă ea doreşte pacea, nu văd pentruce nu aş avea pentru Germania sentimente de o reală prietenie".

Se ştie de altfel că nu odată ministrul nostru a numit politica externă a d-lui Adolf Hitler „o politică genială".

Spiritul acesta cu totul nou, în care evoluiază activitatea diplomatică a d-lui Titulescu, urmăreşte încadrarea complectă şi sigură a României în ansamblul vieţii europene. El e nou întrucât a depăşit prejudecăţile servile ale trecutului de orientare prin filo şi prin anti. El e nou fiindcă nu mai vrea o Românie satelit al unui astru contra altui astru, ci o Românie coordonată în marea constelaţie a continentului, aşa cum cere demnitatea ei de stat cu 20 de milioane de suflete şi interesul ei de viaţă suverană.

In logica acestui spirit se încadrează nouă şi, pentru mulţi, surprinzătoarea problemă a Comisiei europene a Dunării, ridicată pe larg în ziarul Le Temps. Acum trei ani, noi am pus, prin ziarul Calendarul, cu toate datele şi în toate amănuntele ei această problemă, prin studiile foarte documentate, publicate acolo de profesorul gălăţean Grigore Cotlaru şi prin articolele mele. Arătam că această comisie, care e un adevărat stat străin în statul nostru, stăpână pe gurile Dunării, e o mare ofensă pentru suveranitatea noastră naţională şi, în concluzie, ceream suprimarea ei. Exact acelaş lucru cere astăzi d. Nicolae Titulescu în spiritul politicei sale de independenţă naţională şi într'un moment diplomatic devenit prielnic prin rezolvirea chestiunii strâmtorilor turceşti în favoarea Turciei.

Liniile spiritului nou, inaugurat de d-sa, se desemnează astfel cu limpezime şi cu vigoare.

Spiritul acesta nou apare în opoziţie cu vechiul spirit satelit, care încă mai domină mentalitatea politică din ţara noastră Noua generaţie naţionalistă e chemată să lupte mai ales împotriva spiritului satelit, care n'a putut concepe decât o Românie care suportă influienţele din afară, o Românie pasivă şi subordonată, care ascultă ce i se sugerează şi îndeplineşte ce i se porunceşte. Aduceţi-vă aminte de anul 1932, când prinţul Ghyka era ministru de Externe şi când o delegaţie germană, care venea să încheie cu noi o convenţie comercială, a fost oprită să intre în ţară, fiindcă aşa ni se poruncise în ultimul moment. Spiritul satelit e tot ce poate fi mai primejdios pentru normala desvoltare a ţării noastre. El ucide iniţiativele creatoare şi circumscrie forţa naţională într'un rol de cameleonism nedemn şi steril. Nicio încredere în noi nu se poate ivi în acest chimat al subordinei şi al servilismului. Spiritul satelit ne-a dus la acea catastrofă a economei de stat, rezultată din regimul concesiunilor naţional-ţărăniste, despre care am vorbit în numărul trecut al acestei reviste şi care e însăşi negarea capacităţii noastre de a trăi şi de a ne conduce ca români.

Naţionalismul e un stil de viaţă propriu. Iar stilul românesc nu-l poate crea decât omul românesc. Datoria noastră a tuturor celor cari ne simţim naţionalişti de stilul veacului nostru, e să luptăm împotriva spiritului satelit ori de unde ar veni şi ori în ce domeniu ar vrea să se afirme, precum o egală datorie este aceea de a semnala şi de a susţine spiritul nou ori de unde ar veni el. Căci spiritul nou sau stilul nou e concordanţa cu propriul nostru geniu naţional.

Spiritul satelit ne-a degradat la un rol de obiect al istoriei, adică la rolul de a suporta sau de a mima istoria creată de alţii. Spiritul nou, de încredere în puterile noastre, vrea să transforme România în subiect de istorie, în factor care să creeze din sine propria sa istorie sau propriul său destin. Şi când un om de măsura şi de prestigiul d-lui Nicolae Titulescu afirmă acest spirit nou în domeniul politicei noastre externe, el se găseşte în perfect paralelism cu viguroasa tendinţă lăuntrică a generaţiei tinere.

Mai mult nu-i putem cere.

Nichifor Crainic

CHEMARE
LA A DOUA INDEPENDENŢĂ

Aici nimeni nu este bătrân. In paginile acestei reviste a bătut totdeauna viscol tînăr şi cutezător. Stăpâni pe ideile noastre şi tari în dreptul nostru de oameni liberi, autocefali, — stil Nichifor Crainic — cei din jurul lui „Sfarmă Piatră" ne gîndim noi singuri acţiunile; nu suntem subt epitropia nimănui. Nicio decizie şi nicun comunicat nu ne obligă. Dacă nu e a noastră, niciun atitudine nu ne angajează. Niciun „şef" nu ne supune.

Peste ţarcurile joase ale partidului, noi privim departe în înalturi siderale şi ne înflorim în aur luceafărul destinului romînesc. Trăim frenetic, trăim posedaţi de această viziune imperială a unui mare destin al Romîniei.

Credinţa noastră este că Romînia abia de acum încolo îşi trăieşte plenar propria ei istorie. O istorie liberă, în onoare şi suveranitate absolută, fără umiliri şi fără abdicări.

Veacurile trecute, cu rari excepţii, au fost triste şi mici, veacuri de besnă, sfîşiate de lupte fraterne şi încovoiate subt urgia vremurilor. Veacuri fără identitate.

Insule ameninţate mereu de înecul apelor slave ale Volgei şi terorizate de iataganul barbar al sultanilor, — aşa au fost ţările romîneşti. Dacă istoria noastră bătrînă n'ar fi străluminată de trei coloane de fulgere: Mircea, Ştefan şi Mihai, astăzi, cu certitudine, nu ne-am mai fi putut găsi fizionomia pe continent. Am fi zăcut desfiguraţi, scoşi din istorie, ca albanezii, ne-am fi împărţit de cîteva ori, şi poate definitiv, ca polonii, am fi pierit ruşinos ca principatul de Monaco.

Prezenţa acestor mari voevozi în viaţa poporului romîn a fost salvatoare. Ea este prima regăsire a noastră în istore, printr'o svicnire puternică de două sute de ani.

Mircea cel Mare, Ştefan cel Mare şi Mihai Bravul ne-au dat conştiinţa puterii şi misiunii noastre în lume. Epocile lor aproape succesive, sunt ca nişte punţi de lumină peste abisuri de întuneric, şi constitue momentele cele mai îndrăzneţe ale trăirii noastre aici. Ele au fost dîrze resurecţii împotriva soartei, încruntări de grandioase proporţii epice la fatalitate. Voevozi ai înţelepciunii şi ai sabiei, Mircea, Ştefan şi Mihai, şi-au apărat independenţa şi onoarea luptând, nu văitîndu-se şi nici aşteptînd ajutor străin.

Cît au domnit ei, am fost respectaţi şi temuţi.

Tractatul dela Nicopole (1391) dintre Mircea Vodă şi sultanul Baiazet I e o capod'operă politică. Cruntul împărat turc, după ce simte tăria pumnului lui Mircea, dă scris „Voevodului Ţării Munteneşti, Banul Făgăraşului şi al Amlaşului, Domnu Dirstorului şi Despotului Tărîloru Dobregea, etc." că va lăsa ca „Principatulu Valahiei, de curîndu supusu neînvinsei noastre împărăţii, să se cîrmuiască după propriile sale legi şi ca Domnul Valahiei să aibă deplină putere de a face resbelu cu vecinii săi şi de a încheia legături de amiciă cu dînşii oricînd ar voi şi să fie stăpînu peste viaţa şi moartea supuşilor săi".

Peste o jumătate de secol (1447) la Iaşi, Ştefan, Domnul Ţării Moldovei, semna şi el, cu acelaş ciştig de demnitate, un tractat de alianţă în aeternum cu Cazimir, regele Poloniei. Ştefan, pe picior de egalitate cu crăescul vecin dela Miază Noapte, îl asigura pe acesta „prin sărutarea Crucii" că „noi din parte-ne vomu fi (faţă de Polonia) cu bunăvoinţă şi doritori de bine".

Dacă adăogăm acestor două exemple de grandoare fapta Marelui Mihai, cucerirea Ardealului dela sfîrşitul veacului 16, totalizăm două secole pline, în cari conştiinţa romînească se afirmă aici liberă în onoare şi în respectul tuturor.

„Sfarmă Piatră" crede că acesta este stilul nostru în lume: stil de oameni liberi şi demni, şi că destinul romînesc trebue ţinut incontinuu sus, pe spinări de stele, unde l-a ridicat trinitatea voevodală care domnină veacurile de beznă: Mircea-Ştefan-Mihai.

„Sfarmă Piatră" este absorbit de acest ideal: ţară nouă şi autocefală.

Astăzi Romînia, după două războaie de independenţă şi reîntregire, este un stat cu suveranitatea stîrbită încă. Ea trăeşte subt un regim epitropial fixat acum optzeci de ani de puterile străine.

Prin tractatul dela Paris (1856) Franţa, Anglia, Rusia, Austria, Sardinia şi Prusia, stabilind condiţiunile păcii cu imperiul Ottoman după războiul ruso-turc, se ocupă între altele şi de soarta Principatelor romîneşti.

Tractatul, socotind Muntenia şi Moldova ca nişte prelungiri turceşti la Dunăre, le fixează statutul în termenii următori: „Trebue stipulat că Principatele Valachiei şi Moldovei, vor continua a se bucura, subt SUZERANITATEA Portii şi sub GARANŢIA puterilor contractante, de privilegiile şi de imunităţile pe care ele le aveau", etc. In virtutea acestei suzeranităţi, sultanul conferă investitura Domnilor şi percepe un tribut anual de patru milioane piaştri din ambele principate.

Totodată, conferinţa dela Paris se ocupă şi de situaţia Dunării, instituind controlul unei comisiuni europene la gurile ei.

Comisiunei i se dă, pe lîngă o largă competenţă administrativă, dreptul de jurisdicţie, un cod civil intern propriu, dreptul de a ţine vasele ei în gurile Dunării pentru a executa milităreşte hotărîrile sale în orice, apoi scutiri de taxe, de vămi, etc. Intr'un cuvînt, au fost ridicate în mod arbitrar drepturile teritoriale suverane Principatelor şi predate unei comisiuni străine.

Aceasta este situaţia noastră la 1856: peste teritoriul Principatelor se instituse două suzeranităţi, — una otomană şi alta „europeană", deopotrivă de monstruoase.

Dar peste douăzeci şi unu de ani războiul dela 1877 sfarmă jugul turcesc şi ne eliberează definitiv de subt suzeranitatea Sultanului. Din tractatul cu servituţi dela 1856 nu mai rămîne decît cealaltă ipotecă asupra suveranităţi romîneşti: comisiunea europeană a Dunării. Ruşinoasa ei existenţă este consimţită mai departe în tăcere şi timp de opt decenii conducătorii noştri nu îndrăsnesc să ceară restituirea independenţei Romîniei la gurile Dunărei.

Singurul om politic care a avut curajul să ridice problema C. E. D.-ului e d. Nicolae Titulescu. Gestul lui de a cere desfiinţarea controlului străin de pe teritoriul romîn este egal cu o chemare la a doua independenţă.

Cînd Germania face din realipirea Saarei şi din extinderea suveranităţii sale complecte asupra zonei Rhenane fapte epocale de istoria, cînd Turcia ridică ziua remilitarizării Dardanelelor la rang de serbare naţională, sustragerea teritoriului romînesc de subt puterea unui organism internaţional este — cum spune ministrul nostru de externe în interview-ul recent acordat ziarului „Le Temps" — cel puţin o dogmă de egalitate în drept şi în demnitate.

Gonirea epitropilor străini dela gurile Dunării, într egeşte măreţia independenţei romîneşti adusă de dorobanţi în vîrful puştii dela Plevna şi Griviţa. De data aceasta dorobanţul e un diplomat de stil nou, care se întoarce dîrz împotriva unei umilinţi strivitoare.

Odată cu intrarea în plinătatea drepturilor ei suverane, Romînia se va găsi sus şi bine pe linia propriei sale istorii care se desface din isprăvile celor trei voevozi tutelari ai istoriei noastre: Mircea, Ştefan, Mihai.

Generaţia tînără ia în primire o ţară neatîrnată politiceşte.

De aci încolo — afară de nemernicia noastră — nimic nu mai stă împotriva ascensiunii romîneşti spre norii de aur şi lumini ai destinului nostru împărătesc.

Al. Gregorian

CONŞTIINŢA DE RASA

Fiecare din noi poartă, în personalitatea lui, impresia rasei din care s'a ivit, stigmatele destinului ei. In sîngele fiecăruia apun strămunii, şi fiecare om care se naşte, are înainte-i, luminoase, doar căile bătute de ei.

Suntem miriade. Nu un mănunchiu de intenţii contradictorii, de impulsiuni de instincte cari se diversifică la infinit, ci o serie pură, un tot armonios.

Impulsiunile magnetice ale rasei tind a se preciza. Cei cari se nasc fac tot mai limpede energia iniţială. Ne apropiem de esenţe.

Realitate organică şi realitate esenţială sunt tot una. Spiritul e o materie potenţată. Materia tinde spre acea culme de puritate, în care virtuţile ei devin esenţe. Rasa care tinde cu atâta fervoare spre specificul ei, tinde, natural, spre spirit.

Rasele cari au conştiinţa spiritului lor, sentimentul propriei lor perfecţiuni, sunt rasele nobile, însetate de creaţie.

Să o spunem răspicat: Creaţia implică orgoliu. In mitologia hellenică, Iris, personificarea ştiinţei, a spiritului modificator, era fiica lui Thaumas, personificare a orgoliului.

Creaţie implică o ilimitată exaltare, conştiinţa supremaţiei tale pe pămînt. Elanul demiurgic, puterea de a impune lumii formele visului său, nu se nasc în umilinţă.

Grecia şi Roma celei mai mari expansiuni au cunoscut cultul conştiinţei lor de rasă.

Tot ce nu era grec, sau tot ce nu era roman, era jivit de o infamie naturală, era „barbar". Şi Italia Renaşterii, Italia acelei magnifice efloreşcente a spiritului, Italia care, cu mozaicul ei de state, cu graniţele ei fluide nu exprima nici o stare de fapt, a profesat fanatic demnitatea italiană.

„Voi mi parlate sempre d'Italia, ed io no l'ho mai vista in viso... „Imi vorbiţi fără preget de Italia, şi eu n'am văzut-o niciodată" exclama Ludovic Sforza, ducele Milanului, cel care avea să facă dezastrul patriei lui. In timp ce peste toate nopţile Italiei se lăsa o aripă dantescă şi în timp ce creştea furtunatică ura de „barbari".

Iuliu II, aprigul pontifice al Romei, avea ca deviză cuvintele: „Cacciare i barbari ...Să alungăm pe barbari !". Barbarii erau aproape toţi catolici : spanioli, francezi, germani, oamenii nordului.

Această splendidă înverşunare, această claustrare în sine însuşi, această dragoste de sine, au fost totdeauna fecunde.

Un popor întreg, înflăcărat de propria lui imagine, de dorul de a se cuprinde, infinit adorându-se, realizează în colosal mitul narcisic — figura simbolică a celei mai mari tensiuni spirituale.

Italia înamorată de sine însăşi, Italia lui Iuliu II, a dat umanităţii pe Michelangelo, pe Raffael, pe Bramante...

Am încercat într'un essay obscur, interpretarea mitului narcisian: lumea îndrăgostită de propria-i abstracţiune, până a i se identifica, până a deveni divinitate...

Nostalgia esenţelor ! Un demon e în lucrurile lumii, un demon al perfecţiunii, o aspiraţie spre mai pur. Rasa cunoaşte acest magnetism organic...

Conştiinţa de rasă, un reflex al Narcisului cosmic... E condiţia primordială a tensiunii spirituli. E climatul prielnic creaţiei.

Dan Botta

Biruința cea mare

Biruința cea mare încă n'am câștigat-o. Acum două decenii, când frământul străfund al României s'a hotărît pentru războiu, pentru jertfă, urmând glasul misterios al destinului istoric, credeam, în acea înflăcărare care tremura de departe din adâncuri milenare, că biruința va fi totală, că va întrece jertfa din care a crescut. Pentru ceasul acela sângeros, în care băteau numai fulgere de purpură și de virtute războinică, iluzia se rotunjea ca în apele ei. Obiectivul era precis și neîndurat : România Mare. A fost acesta un ideal aprins, luceafăr bătut cu cue de soare pe cerul năzuințelor naționale. Doream cu toată forța de oțel a istoriei noastre să ne atingem fruntea de acest luceafăr și am izbutit, după multe ingenuncheri, cari ne-au galvanizat voința și brațul.

Poate că vocabularul meu — prea bolovănos și uneori prea umflat — să nu placă multora. El însă este expresia — prin contrast — a unei realități.

După crâncena încordare a războiului, musculatura noastră națională a cunoscut o destindere care i-a paralizat orice efort. Nervul eroic al neamului s'a alterat. Căci dacă întregirea granițelor, visul nostru de aur și de veacuri, s'a înfăptuit, ne-am dat căciula pe spate și cu iluzia unei biruințe totale am dat ușile de perete și am poftit la praznic — încă și astăzi în toiu — toate neamurile pământului. Și a ținut praznicul acesta național cât o nuntă țigănească. Se mai aud încă flașnetele. Dar în timp ce noi, gazdele, sărbătoriții, ne înfruptam retoric și festiv, din toate fructele biruinții noastre, musafirii noștri, poftiți și nepoftiți, ne răvășeau avutul, ne zguduiau așezămintele și ne profanau altarele. Iar noi, cu acel sentiment idiot al infumuratului gâdilat de iluzia atotputerniciei, am închinat multe pahare în sănătatea lor. Și într'adevăr, urările noastre le-a priit de minune.

Să nu ne oprim la toate aspectele acestei indolențe neertate, care-a destrămat sufletul unui neam. Să ne întrebăm însă cu obiectivitate și să răspundem cu toată cruzimea realității. Întrebarea aceasta se răsucește dureros în conștiința noastră românească și e foarte incomodă pentru oficialitățile noastre imbecilizate de internaționalism și democrație și poate că, ar vrea dumnealor, să nu turburăm seninul acestei sărbători cu gânduri care dor. Noi însă nu-i vom cruța niciodată. Dimpotrivă. Vom izbi crâncen în jurul nostru, ca să desmorțim pe desmeticii iluziilor criminale. Iată deci afirmam că e necesar un vocabular pietros, aspru.

Mărturisesc deschis că n'am avut norocul să cunosc prea de-aproape nici una din provinciile alipite. Am culeș însă toate informațiile posibile în acest sens. Și dacă ar fi vorba să procedăm statistic, s'ar îngrozi însuși d. Mihalache Ion, acest buimac al dementei comuniste, de drama națională dela granițî. Să ne menținem însă la constatări generale, care nu sunt întru nimic mai îmbucurătoare.

Statul democratic a fost întotdeauna o realitate abstractă, care a operat cu formule și iluzii și ca atare niciodată nu și-a atins obiectivele. Înfăptuirile democrației ? Să nu ne grăbim. Ele sunt ale câtorva oameni care ar fi schimbat fața lumii sub altă formă de guvernământ. Căci democrația paralizează, ucide dinamica personalității. Întrebați-vă, de pildă, ce-ar fi făcut Benito Mussolini sub un regim democrat ? Ar fi trebuit să se mulțumească cu câteva discursuri pe zi ca d. Guță Tătărăscu bunăoară. Acum să nu credeți că și reciproca e valabilă. Că adică într'un regim de fier d. Guță ar putea să betoneze în lespede de cremene sufletul și granițele țării și ar purcede apoi cu milițiî pedestre și aeriene spre cucerirea nu știu cărei Abisinii. Nu. Democrația îi vine personalității dumisale ca o haină elegantă, dichisită cu mult gust.

Această democrație a făcut ravagii pe tot cuprinsul României Mari, dar îndeosebi în Ardeal și Basarabia.

Pe plan cultural, democrația a născocit un cuvânt, culturalizare, cu care a nenorocit o țară, pentrucă închipuindu-și că un program național se poate realiza cu agenți electorali și cu demagogie răsuflată, a dat cultura maselor pe mâna haimanalelor politice. A crescut capitolul respectiv din bugetul fiecărei prefecturi la câteva milioane de lei și a numit o listă de partizani culturali, cu titlul de conferențiari și propagandiști. Atributele acestor momâi ? Niciunul. Obsolut niciunul. Ca și când țara aceasta ar plesni de cultă. De prisos să mai spunem că beneficiarii acestui buget cultural sunt de-o ignoranță și de-o prostie înspăimântătoare. Verificați această afirmație la oricare prefectură din țară. Bunăoară la cea ilfoveană, unde — slavă Domnului ! — avem destule capete destupate.

Și astfel, lăsată numai pe seama învățământului școlar, cu toate restricțiile care se pun aici cetățeanului sărman, cultura românească la granițe e total absentă și cu ea, absentă-i și conștiința națională, acest altar pe care flacăra jertfelor permanente nu trebuia să se stingă niciodată.

De ce să ne mirăm atunci că 'n Bucovina bunăoară, nu poți vorbi românește pentrucă nu te înțelege nimeni. Firmele magazinelor ardelene sunt scrise în limba maghiară. Basarabia e încă roabă mentalității și limbii ruse, iar sudul dobrogean e tot bulgăresc. Cum să lichideze guvernul nostru această gravă situație când nici până astăzi n'a putut elimina din instituții pe streinii care nu știu românește ?

Sunt profesori — nu mai vorbim de alți funcționari — care nu cunosc limba românească, De ce să ne mire atunci că acea matracucă, numită Ilonka și nu mai știu cum, învățătoare în Ardealul românesc, a ținut câteva întruniri revizioniste în localul unei instituții românești ? De ce organele în drept nu-și fac datoria ? Așteaptă ofensiva anarhică a cetățenilor ? Ceasul acesta nu-i prea departe.

Nu prea de mult s'a produs la Sofia un incident regretabil. Câțiva vlăjgani au izbit cu toată nădejdea câteva persoane și-un deputat român pentru că nu-și puteau articula limba în vocabule mongolo-slave. Și erau doar în trecere. Îndrăznească cineva să nu știe bulgărește când trăește din varza balcanică. Și îndrăznească cineva să deranjeze dela catedră pe domnul profesor care nu ne cunoaște limba în inima țării. Sunt două situații extrem de fecunde în meditații, din care am vrea să țâșnească o revoltă neînfrântă până la marea biruință — purificarea națională.

Smulgeți-vă, d-lor, din bugete și zvâcniți înspre inima țării care fierbe de prostia voastră și de ofensiva minoritară. Căci biruința începută acum douăzeci de ani se va prăbuși peste alte sute de mii cadavre dacă nu câștigăm această a doua biruință — biruința cea mare.

Nițâ Mihai

INTEGRARE IN ANONIMAT

Chinuit de tragica lui neputință, omul s'a răsvrătit împotriva lumii și a cerului. În calea minții, piedicile văzute s'au frânt și orgoliul țâșni ca o săgetă spre bolțile necuprinsului. Acesta fu primul semn al prăbușirii în abis. Steaua sângelui și-a împlinit blestemul și de-atunci omul, cu fruntea încrestată de crucea suferinții, își caută zadarnic salvarea. Zările sunt veșnic învolburate și vânturile îi lovesc obrazul cu asprime neistovită.

Drumurile gândirii s'au încălecat în întunecimi și elanul lăuntric se mistue în orizonturi telurice. Astfel, din orgoliul primordial se născu setea de tot, de absolut, — ca o împotrivire converitată în fața durerii fără leac.

Trăirea în mijlocul unui univers ale cărui deslănțuiri năprasnice treceau peste vrerile sufletești, a rodit floarea amară și otrăvită a incertitudinii. Omul s'a simțit singur și copleșit de puteri vrăjmașe, izvorite de undeva din tenebrele mereu înegurate ale firii. Durerea lui trebuia să ducă la distrugerea vieții, la o integrală nimicire a sămânței vitale din cosmos. Dorința de zbăvire a venit la vremea cuvenită, ca un duh tămăduitor.

Inclinată spre abstracțiuni, inteligența (nu în sens obișnuit) a plăsmuit miturile — după ce mai înainte printr'un proces de incomprehensibilă structură, crease simbolurile. Odată cu această faptă de însemnătate crucială, începe o vârstă nouă în omenire, vârsta oarecum a orgiilor de iraționalitate.

Miturile erau supremele realități ale omului preistoric. Prin ele străbunii noștri, de acum câteva zeci de mii de ani, participau mistic și magic la întâmplările lumii.

Ființând în realitatea miturilor — deci în afara universului crono-spațial, omul preistoric avea revelată substanța ultimă a existenței. El trăia dinamismul universal în întreaga lui intensitate. Viziunile îl erau momente de frenezie extatică și de halucinație prelogică.

Interesant, dar datorită miturilor, s'a ivit sentimentul de certitudine absolută al mișcării. Dealtfel, nimic mai firesc. Coborîndu-se în fluidul subteran al devenirii cosmice, omul misterelor și al eroismului orgiac a despicat coaja aparențelor încremenite și a simțit în gândul său frământarea veșnic neodihnită a lumii. Haosul acela prepolar din care s'au zămislit ca prin farmec știhiile infinitului, iradia din genunile sale necunoscute, sbuciumul universal. Cel care muscase măcar odată din fructul extazului, dătător de voluptăți imense, știa marele adevăr al suferinții fără ieșire din cercurile focului.

Atunci omul și-a privit, mai aproape ca niciodată, înfiorătoarea sa condiție existențială : o fărâmă în valurile metamorfozării cosmice. Făptura lui s'a cutremurat de sentimentul singurătății nesfârșite, iar creerul, ieșit din baia de noapte densă a extazului la lumina zilei — și-a rupt corzile de aur ale cumpătului. Și întunericul și lumina i se arătau dușmani.

Din alte zări trebuia să vie salvarea. Omul a început să creadă în el, în mintea, în rațiunea lui. De-acum existența se desfășoară numai pe planul ficțiunilor.

Izvoarele vieții sunt lăsate mult în urmă. Omul ajunge robul abstracției. În locul participării directe și abandonării în mișcarea eternă a naturii — de astă dată conceptul e chemat să aducă lămurirea nedumeririlor. Plăsmuire falsă și incoherentă, conceptul și-a vădit iremediabila sterilitate nu tocmai târziu. Combinațiile lui ciudate se înălțau ca niște turnuri spre slăviile gândirii. Paradoxal, — cu cât soluțiile conceptuale se ofereau mai generos, cu atât spiritul își simțea mai aspră izolarea. Viața fiind nesocotită, totul se săvârșea pe planul ireal al sintezelor mentale.

Când omul mileniilor îndepărtate a experimentat cu ardoare instinctivă inaderența sa organică și fatală la ritmul ființării universale, când a văzut așa dar, că orice legătură între el și viața totului înconjurător e tăiată de cruzimea unui destin de obârșie misterioasă, rătăcirea gândurilor pe căile salvării i s' părut unicul bun pământesc. Omul acesta cu obrazul brăzdat de urgia blestemului demiurgic, nu mai dorea adevăruri și realități. Glasul vrerii lui implora pretutindeni leacul izbăvirii, care nu putea veni din lumea concretului — de oarece înrădăcinarea de această lume l-a situat pe om într'o zonă singulară și străină.

În ce direcție se cerea orientată așteptarea ? Numai în spre sferele sufletului. Omul a cucerit ; pornind dela tragica lui desintegrare din orânduirea neexplicabilă a lucrurilor; un sentiment de nemărginită încredere în elanurile spiritului. Din liniile lor imateriale și vaste s'a urzit un univers nou. Fiecare ins a devenit o lume cu văzduhul și cerul ei propriu. Omenirea era acum o alăturare de microcosme individuale, pe deplin autonome. Armonia, infinita armonie anonimă a erei primordiale și-a năruit bolțile rotunde în țândări.

Omul s'a preschimbat într'un agent de destrămare a unității începutului. Dar nostalgia armoniei desăvârșite a rămas neconținit trează pe deasupra veacurilor. Astăzi omul e cuprins de-o sfâșietoare oboseală, de sentimentul agoniei și al destrămării. Suportul vieții cosmice îi lipsește. El nu mai e o fătură a pământului, cu rădăcinile înfipte în concret. Omul și-a falsificat darurile cu care l-a înzestrat natura — și acum sufere pedeapsa vremi.

Desamăgit de marile promisiuni ale minții — el își analizează cu o barbară luciditate neantul.

Ne găsim în pragul unei primejdii de amploare eonică.

Să ne strângem orizonturile individualității și să ne lăpădăm de abstracțiuni ca de o satană la un al doilea botez. Căci salvarea noastră este umilă ca o reintoarcere.

Locurile udate de lacrimi s'au uscat și ne vor primi cu dragoste înviluitoare.

Plăcerile mărunte ale revoltei și ale titanismului sunt zadarnice, precum zadarnice sunt toate.

Coborîrea în viață va fi adevărata sărbătoare a lumii. Și asta echivalează cu o reintegrare în anonimatul cosmic, acolo de unde ne-am smuls împinși de vane dorinți. Acceptarea reintegrării va fi un act de nesfârșită suferință. Dar în afara suferinții infinite mai este oare vreo salvare a omului ?

Septimiu Bucur

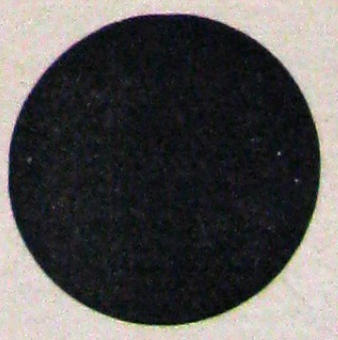

VIZIUNEA MUZICALA A LUI SABIN DRAGOI

Filosofia este un dar al lui Dumnezeu.
(Li-Fai-Pe)

Nu știu cui i-ar ședea mai frumos înțelepciunea acestor cuvinte ca lui Sabin Drăgoi. Căci, credința lui în virtuțile harnice ale inspirației este de măsura aceleia, care, după spusele cărților sfinte, mută munții din loc. Intr'adevăr, Sabin Drăgoi, în marea și profunda lui credință creștinească, se consideră pe sine și arta sa ca un vas curat, în smerenia lui, prin care, revărsată, glăsuește grația divină. Și de aici la miezul filosofiei sale nu mai e mult.

Rosturile pământene ale omului, chiar când se bucură de nimbul puterilor demiurgice, nu se pot împlini de cât la lumina transfiguratoare a cerului. Creațiile omului, cu toată superba lor frumusețe, nu sunt decât reverberații dumnezeești. Poemele poetului, statuile sculptorului, pânzele pictorului sau extazele simfonice ale muzicianului nu sunt decât revelații parțiale ale *Frumosului Etern*, care, din poruncile unui *sentiment sofianic*, coboară, prinde rădăcini și înflorește în inimile creatorilor. Artistul creator crește în umbra lui Dumnezeu și crelază întru preamărirea lui. Totul vine dela Dumnezeu și totul trebue să se întoarcă, în chip de ofrandă și adorare, în sânul Lui. Aceasta este filosofia și credința lui Sabin Drăgoi. Și ca urmare, înțelegem de ce arta pentru el înseamnă privațiune și asceză, cult sacerdotal și glorificare solemnă. Și mai presus de toate înseamnă *jertfă mare* adusă unei tot așa de mari credințe. Sabin Drăgoi crede, — și crede cu năpraznică tărie, — în Dumnezeu, în puterile creatoare ale neamului său, în muzica sa, în destinul lui, în generozitatea și umanitatea lui Beethoven, în profunzimea și solemnitatea liturgică a lui Bach și în sfânta simplicitate a părinților săi, rămași niște mari anonimi acolo în Petrișul Aradului, unde Sabin Drăgoi a văzut întâia oară lumina soarelui.

Un gest al părintelui său, semnificativ cât Țara Moților, pe care Sabin Drăgoi îl povestește oarecum schimbat la față, trădează toată profunda și monumentala dragoste a țăranului pentru feciorul său. E vorba de întoarcerea lui Sabin Drăgoi din război. Anunțându-și sosirea telefonic dela Teiuș, după atâta amar de înstrăinare prin Rusia, tot satul se cutremurase de bucurie. Tatăl era la biserică. Când i-a ajuns știrea la ureche, transfigurat ca de o lumină nevăzută, a părăsit strana, îndreptându-se spre casă. Imbrățișarea revederii a fost sinceră și grăitoare cât o viață de om. Urmarea a fost un ospăț, sfânt ca un praznic, la care a participat întreg satul. Faptul în sine este mai elocvent decât orice fel de comentar.

Dela mamă, căreia îi păstrează unul din cele mai alese colțuri din bogata grădină a sufletului său, Sabin Drăgoi a moștenit sensibilitatea. Este în acest destin al dramaticului nostru muzician ceva asemănător cu soarta lui Goethe.

Am dat anume aceste fapte, auzite din gura maestrului, pentru a sugera ambianța în care a crescut Sabin Drăgoi și rădăcinile personalității sale creatoare. Dealtfel, această atmosferă este hotărîtoare pentru destinul muzical, metafizic și religios al lui Sabin Drăgoi.

Cuvintele acestea nu trebuie să înspăimânte pe nimeni. Drăgoi este religios până la extaz și asceză el are o bine rotunjită viziune metafizică despre lume și viață. Toată muzica lui, atât de beată de prezența lui Dumnezeu, nu-i decât o măiestoasă transpunere sonoră a acestei viziuni. Și cu aceasta justificăm și titlul prezentării noastre.

In muzica lui Drăgoi e foarte frecventă transpunerea sonoră a viziunilor. Asta înseamnă că maestrul, ca poporul și copiii, gândește intuitiv. Înainte de a crea, vede. Și la fiecare magică a inspirației vedeniile iau trup muzical. Prin acest caracter intuitiv al gândirii sale muzicale, Sabin Drăgoi dovedește încă odată aderențele lui directe și autentice cu sufletul poporului, din care și-a făcut crez și altar de închinare. El însuși, cu toată complexitatea rezonanțelor interioare, nu este decât superba simfonizare a sufletului popular, pe care-l poartă în zestrea sângelui său și-l cunoaște ca nimeni altul. Credința lui este credința ortodoxă a poporului nostru ; metafizica sa este metafizica, cu largă unduire cosmică, a poporului ; muzica lui se ridică ca un sorb simfonic de lumină din muzica poporului nostru. Numai mâne când pe acest drum, ne putem da bine seama de ce *ontologia muzicală* pentru Drăgoi este *folklorul muzical românesc*.

Toată zestrea lui creatoare este concrescută cu ființa sa. Dealtfel, prezența lui Drăgoi înseamnă prezența colectivă a Neamului Românesc. El nu este decât o revelație genială a comunității românești. Prin graiul său înflorat de pilde și parabole, fremătător ca pădurea și tâlcuitor cât un veac de durere, se mărturisește inima comunitară a neamului. Drăgoi vorbește simplu și corect ca poporul. Pentru el, ca și pentru țăran, munca trudnică întru sudoarea frunții este sfântă. Munca lui creatoare este un imn de slavă și mărire. Dealtminteri, eu sunt convins că nicăeri nu s'ar putea face o mai dreaptă verificare a muzicii lui Drăgoi decât în fața poporului. Sunt sigur că inima acestui uriaș, cu suflet de copil s'ar regăsi întreagă și deodată în cotturile maestrului său.

Ar adia atunci peste fruntea Daciei sufiul unei împărtășanii înălțătoare, cum numai vechea Eladă a cunoscut în timpuri de glorioasă comuniune socială, când rapsozii ei cântau biruințele și preaslăveau trofeele în fața poporului. Numai în acest caz am putea aprecia cu adevărat măsura talentului muzical al lui Sabin Drăgoi. Căci nimeni nu este mai îndreptățit ca el să rostească liturgicile cuvinte, adresându-se poporului : „Ale Tale dintru ale Tale".

Nu știu ce farmec mistralian sanctifică corespondențele lui Sabin Drăgoi cu sufletul poporului românesc. Mă ispitesc acum și mi se par revelatoare cuvintele lui Nichifor Crainic despre Mistral, ce se pot aplica întocmai cântărețului nostru.

„E întâia imagine ce mi se întipărește în inimă : un poet și un popor. Poporul și poetul său. Răsfrângerile artei sale se întorceau din nou către dânsul, devenit chip ideal, scăldat în reverberații de adorare dogorite de sufletul colectiv. Și această imagine, fără seamăn de puternică, avea să ne stăpânească până la sfârșit, încluzând un nolan de împresii într'o paranteză de aur".

Și oare „Cântecul" lui Drăgoi nu e tot așa de „mistic și clasic în sens virgilian, cu mușchiu și suflet pietros" ca cel al lui Mistral, pe care Charles Maurras l-a numit *poetul înțelept* ? Și mă gândesc acuma că această numire e tocmai pe măsura lui Drăgoi.

Prietenul meu, Nicolae Agârbiceanu, sculptorul Cristoșilor însingurați și muzicianul mortii, îmi spunea odată cât de mult seamănă Sabin Drăgoi cu Constantin Brâncuși. Eu cred însă, că punctul în care destinele celor doi mari purtători de gând românesc se încrucișează este planul cuprinzător al sufletului nostru popular, ale cărui revelații directe sunt amândoi.

Și acuma, dacă ar fi să mai alătur pe cineva lui Sabin Drăgoi, acesta n'ar putea fi decât scriitorul de vaste și revelatoare posibilități, Victor Ion Popa. Cred că nimeni afară de el n'ar putea fi regisorul congenial al lui Sabin Drăgoi. Nu mi-aș putea închipui pe „Horia", la care lucrează Sabin Drăgoi de mult, montat românește și voinicește, cam așa cum ar vrea „Sfarmă Piatră", decât de Victor Ion Popa. Afinitățile lor sufletești sunt prea intime ca să nu impună prin monumentalitatea originii lor colective. Sucurile hrănitoare sunt aceleași fântâni ale eului colectiv-românesc ; deosebite sunt numai tulpinele prin cari sule ca să dea viață și strălucire corolelor.

Un fapt esențial pentru factura sufletească și muzicală a lui Drăgoi mai trebue amintit. Sabin Drăgoi a crescut în dogorile satului, cu a cărui viață s'a cuminecat din fragedă pruncie, dar a mai crescut și în fumul de tămâie, îmbălsămat cu miros de busuioc și mintă creață a bisericuții din deal. Acolo în umbra stranei și în sfielnică apropiere de altar, s'a identificat el cu troparele liturgice și solemne ale muzicii bisericești, pe care mai târziu avea s'o ridice, în chip de cupolă bizantină, până la dumnezeesc extaz.

Acestea sunt rădăcinile din cari a crescut în veac pomul de hotar al muzicii lui Drăgoi. Superb și profetic ca frunzele gorunului dela Dodona. Dealtfel, întreaga personalitate muzicală a lui Drăgoi este de o *irezistibilă frumusețe mistică*. Consubstanțialitatea sa cu sufletul popular nu are altă explicație. Și el este perfect conștient de acest lucru. Creatorul de artă mare, oricare ar fi el, — și asta e credința lui Drăgoi, — nu e decât o pleasmă inspicată în lumină a comunității naționale în care vecuește. Din această intimă conviețuire a izvorit și părerea maestrului despre consacrarea artistului. Recunoașterea din partea semenilor, spune Sabin Drăgoi, nu e decât restituirea capitalului de credință pe care l-ai investit în opera de artă. Iată o propoziție profundă și rotundă ca un silogism aristotelian, a cărei viabilă semnificație întrece cu mult, cu foarte mult chiar, stavilele dictoane de laborator estetic.

Acestea fiind spuse, n'aș vrea să se creadă cumva că Sabin Drăgoi este un romantic în gândirea lui muzicală. Romantic, să fim bine înțeleși, în sens rău. Dimpotrivă. Este tot ce se poate închipui mai ordonat, mai măsurat, mai sobru și mai reținut. El își disciplinează avânturile și-și orânduește programatic inspirația. Este aceasta, dacă vreți, un fel de clasicism. In orice caz, subt imperiul muzical al lui Drăgoi, de o augustă stăpânire a melodiei, ai impresia că și sunetele se transformă în statui. Deatfel, monumentalitatea arhitectonicii sale contrapunctice, din care melodiile cresc ca niște spinări de valuri, în articulații suple și elastice, dinamice și cuprinzătoare, este dovediteare în această privință. Deși din degetele lui Sabin Drăgoi curg melodiile ca mierea, cum spunea odată George Enescu, ele sunt articulate în armura unei austere plenitudini. Armatura tehnică a muzicii lui Drăgoi nu naște din deficiență sau din stearpă elucubrație artificială, ci din prisos. Este identică armaturii vieții. Suverana austeritate a muzicii lui Drăgoi, comparabilă cu solemnitatea religioasă a lui Bach, gâlgâe de viață și elanuri ca o zi înaltă de vară de aurul grânelor coapte. Ea se boltește, în chip de simfonice curcubee între pământul patriei și veșnicia de seninătăți a raiului creștin.

Incărcat cu o astfel de zestre, după ce-și desăvârșește studiile la conservatorul din Praga, în intima și prețioasa tovărășie a profesorului Novac, una din glorille muzicale ale Cehoslovaciei, Sabin Drăgoi începe munca metodică și neîntreruptă pentru realizarea programului înscris în sângele și nervii săi. Căci toată opera lui e crescută organic din neliniștile sângelui său românesc. N'avea nevoe să meargă la izvoare străine. Adâncimea fântânilor de apă vie dormia răsplină în străfundurile ființei sale. Nu trebuia decât boarea care să le clatine. Și în această autenticitate românească stă secretul și măreția operii sale.

Ca poporul și copiii, Sabin Drăgoi s'a pomenit cântând. Și cântă dela inceput propriul său cântec. Dramatic sau maiestos, limpede ca o cascadă de lumină sau furtunos. Modelele lui au crescut, ca podoabele florilor, odată cu el. Moț fiind, Sabin Drăgoi are dramatismul zguduitor și creator de istorie românească în zestrea lui ereditară. Nu e o întâmplare, prin urmare, că viziunea lui istorică, tragică și dramatică și-a găsit întruparea în opera „Horia", grandioasă prin eroismul și resemnarea ei suverană.

Despre „Horia", a cărui viață o cunoaște în cele mai mărunte gesturi, Sabin Drăgoi are o părere mare și foarte personală. Inima lui Horia, cuprinzătoare cât Ardealul, l-a cutremurat, imprimându-i definitiv în nervii lui însuși imaginea Ardealului de țărani de cări, tragic, eroic și revoluționar. Transpunerea muzicală a acestui Ardeal, masiv în simplicitatea revoluționară și dur în afirmarea vrerilor lui, pune în lumină virtuțile de temelie ale personalității creatoare a maestrului. Adăugați *Mitului revoluționar* solemnitatea și gravitatea lui Sabin Drăgoi și veți avea icoana de totdeauna a sufletului ardelenesc. Intre Ardeal și cântărețul său există o identitate perfectă.

Nu trebue uitat însă, că dacă a fost dat de Ardeal, înfiat de Banat și consacrat de țara întreagă, Sabin Drăgoi este astăzi al tuturor. Fiecare din noi purtăm în suflet o parte din marele lui cântec. Și cu câtă smerenie și strălucire în ochi spune Sabin Drăgoi că petalele de lumină ale cântecului său se scutură pe întreg cuprinsul Daciei rotunde. Nimeni nu trălește la o temperatură mai înaltă ca Drăgoi *sentimentul destinului panromânesc*. Toate gamele simțirii sale muzicale plesnesc de plinătatea acestei credințe. Pentru el, icoana Daciei e pururea vie în minte.

Drumul lui Sabin Drăgoi spre „Cântarea Daciei" este drumul misiunii sale demiurgică și în acelaș timp drumul de strălucire și întunecimi a poporului nostru. Acea „Poemă a Neamului", pe care a terminat-o și cu a cărei cutropitoare vrajă se va inaugura la toamnă marea frescă a Ateneului Român, nu e decât apoteoza transfiguratoare a acestui drum. Și această *„Poemă a Neamului"* va fi desigur Iliada muzicală a poporului românesc !

Tot odată, acest drum a consacrat pe Sabin Drăgoi ca cel mai mare muzician român. Eu sunt convins că adevăratul *Melos Românesc*, dați cuvintelor înțelesul lor tare și plin, va străbate lumea prin *corurile, aprodile, oratorille*, — mă gândesc la acea superbă și paradizíacă beatificare a lui „Constantin Brâncoveanu", — și *operile* lui Drăgoi. După „Năpasta" și „Constantin Brâncoveanu" vor urma „Kir Ianulea", „Horia" și altele, a căror plămadă dospește în energia latentă a maestrului. Munca de benedictina lui Sabin Drăgoi este cea mai sigură garanție a împlinirii lor.

Toată lumea știe că Sabin Drăgoi este cel mai temeinic cunoscător al folklorului nostru muzical. Și când spun asta, mă gândesc la folklorul curat românesc, descojit de mahalagisme și văecăreli țigănești. Și mai știu că e îndrăgostit mai ales de colinde, dovadă acea colecție de „303 colinde", de cântecile de stea, de oratiile de nuntă și de toate firele de legătură între *misterul creștin* și *mitul păgân*, cei doi obraji ai *mitului nostru folkloric*. In al treilea rând, se știe că Sabin Drăgoi este un mare meșter al tehnicei muzicale, un suveran stăpân al uneltelor sale de lucru.

Se vor pronunța specialiștii asupra lor.

Noi vedem în viziunea muzicală a lui Sabin Drăgoi un foc, mare cât cuprinsurile Daciei, și-am vrea, după generoasă datină a lui Sfarmă Piatră, ca întreg poporul să se îndumnezeiască la dogoarea flăcărilor lui.

Grigore Popa

Provincia pe zăduf

Oraș valah, (nu în sensul larg și neexact pe care i l'ar atribui d. Vaida, ci în acela restrâns și real care denumește provincia cuprinsă între Olt și Milcov) cu străzi murdare și rău pavate, peste bolovanii cărora orice vehicul pare apucat de demonice năbădăi, case joase și albe strălucesc curate sub soarele vitreg. În această prezentabilă aparență a caselor de provincie cred că se adună întreg surplusul de vitalitate al unor oameni într'adevăr cu foarte restrânse și puțin trudnice ocupațiuni. Lumea satelor, cel puțin în această perioadă de muncă intensă, se sbate din zori până târziu în noapte când apune luna, forfotind după treburi sub arșița dogoritoare: Satul e în plină mișcare sub acest imens cuptor aprins, pentrucă grâul nu așteaptă și pentrucă aici, în spicele de aur, odihnește însuși viața care se cere neapărat liberată și orânduită. Căldura e chinuitoare, zărobitoare, ca o boală, însă chemarea holdelor care ascund în valurile de lumină galbenă și foșnitoare, minunată reaprindere a sufletului de fiece zi, e mai tare decât orice, iar oamenii asudă și muncesc. Altă soluție nu există. Orașele de provincie în mijlocul sbaterii harnice din jur, par insule de lene și plictis. Cetățeanul, dacă nu e încă pensionar, își poartă pașii blegi pe trotoarele încinse, stropite cu umbră din loc în loc, către instituția unde „lucrează" sub teroarea muștelor și a căldurii, până când simte foamea cântându-i în interior. Atunci își desprinde din cuier pălăria de pae, tare și rotundă ca o lună plină, (în provincie mai sunt asemenea pălării) și pornește către casă pe același calvar cotidian, cu sufletul mai mult sau mai puțin împăcat de munca pe care a depus-o în sluba statului. Când provincialul nu suferă de mania aperitivului, ceiace e foarte rar, descinde acasă, anunțându-și sosirea printr'un oftat care ar vrea să adune o întreagă melopee de spleen și desgust.

După amiază doarme și vântul. Geamurile dublate de staturi albe sau de hârtie albastră ferecă adâncimi de întunerec și răcoare. Numai câte un cocoș, acest trombon care spintecă aerul mai ales când dorm oamenii, cântă a ploaie sau a musafiri după locul unde consimte să-și dea drumul glasului. Nici câinii nu mai latră, ațipiți în umbra coteților; numai muștele bâzâie pe gunoaie, ametite, descrind în aer cercuri de zăduf. Orașul a murit fără îndoială, străpuns de sulițele de foc ale înaltului. Dincolo de bariere, unde începe câmpia, huruite batozele pline, se înalță către cerul decolorat șirele de paie, se înfundă pântecele lacom al hambarelor cu grânele pentru care oamenii aceștia nu se înspăimântă de nimic. E un eroism într'adevăr lupta aceasta pentru pâine, un eroism de care nu e capabil decât țăranul. Teasta capului stă să plesnească, râurile de sudoare preling pe față praful. Pleoa întunecă privirea, intră în urechi, în gură, pătrunde prin cămășile deschise, mișcările devin reflexe, automatele acestea ridică totuși snopii grei sub puterea nu știu cărei vrăji care-i mai ține pe picioare. În acest timp, oazele de tăcere ale orașului cu străzi mai multe decât felinarele hodinesc în palatul și papucii somnului de după masă.

O, dar în orașele de provincie există și ceiace se numește cafenea, unde în ciuda numelui, mai mult se pierde vremea decât se bea cafea. Cerealiști jidani, slinoși și servili, se ploconesc dinaintea unui coane Jenică ori coane Iorgule oarecare, mirosind granele adunate, desbătând prețuri pe care tot ei le fac, convingând mieroși pe conu Mitică ori pe conu Iorgu, că neapărat grâul „o să scadă până mâini cel mai târziu". Cafeneaua e instituția cea mai solidă a urbei, susținută de stâlpii cei mai credincioși de ceasuri pe marginea unei interminabile partide de table sau de tabinet. Te miri din ce trăiesc oamenii aceștia, a căror existență curge între somn și cafenea, însă orașul ăsta încheiat în trândăvie și nepăsare, ascunde atâtea taine, încât dela un timp am renunțat să le caut deslegare. Simt însă că aș inebuni aici, dacă soarta m'ar asvârli printre acești tărâțe-brâu și sfârșitul vacanței, adică începutul muncii în văltoarea activă a Capitalei, îmi dă fiori de bucurie.

Am avut sinistra idee de a încerca gradul de cultură al celor cincisprezece mii de locutori de aici. Depozitarul de ziare m'a informat că „Sfarmă-Piatră" are săptămânal... zeci și unul de cumpărători, iar la nedumerirea mea, mi-a răspuns sceptic și scârbit de nepăsarea concetățenilor săi:

— P'aicilea nu prea e mulți doctrinari. Ca și cum ar fi neapărată nevoie să fii doctrinar ca să iubești slova de bici a lui „Sfarâ-Piatra". Cărți nu știu dacă mai cumpără altcineva decât elevii de liceu, în schimb toată „lumea bună" joacă cărți. E o boală cronică bântâind cu o furie niciodată potolită, orașelul acesta fără teatru și fără cinematograf în timpul verii. De cum se ridică storurile și copacii întind umbră lungă peste curțile verzi, răsar ca ciupercile mesele peste care sboară dreptunghiurile colorate și zornăie arginții.

În grădina publică unde urlă fără încetare un difuzor răgușit, iau loc frumusețile mahalalei și țațele vorbărețe și intrigante care foarfecă într'un ceas revoluția din Spania și încercarea neisbutită de sinucidere a unei Julicte locale. Totul, dela jocul de cărți până la bârfeala răutăcioasă și activă ca o meliță, pornește din nevoia țipătoare de a se umple într'un fel timpul monoton care nu consimte să fie într'o zi altfel decât ieri și decât anul trecut. Fiecare știe cu cine trăiește X, decе a divorțat Y, cum s'a însurat Z, însă dacă ai avea răutăcioasa curiozitate să întrebi pe cineva dacă a auzit de Baudelaire, ți-ar răspunde dezarmant:— „N'a stat la noi maică. Altfel ți-aș spune eu tot ce vrei". Și ar trăncăni un ceas despre ce ar fi făcut domnu Bodler ăla dacă ar fi trecut prin târgul lor.

Și în zarva asta inutilă, într'o răscruce de străzi, zace de câțiva ani cu o broboadă murdară în cap, bustul lui Vlahuță, așteptând un discurs de inaugurare pe care n'are cine să-l rostească. E un trist simbol al unei mediocrități pe care nu știu ce miracol o va împrăștia.

Vintilă Horia

Două atitudini

Cred să pot și trebui să afirm că orice spaniol dornic și cu suflet să lucreze desinteresat pentru Patria sa, va înălni în actualul nostru Rege, Don Alfonso XIII, un prieten. Și renunț să mai explic ce înseamnă aceasta. E atât de greu să întâlnești un prieten!

Miguel de Unamuno

Spania trăiește astăzi scene de iad. Numai după potolirea războiului civil, când liniștea și ordinea vor veni să se așternă în inima unei țări care nu se bucură de câțiva ani decât de frământările sterile ale triburilor de politicieni ai stângii, numai atunci vom putea cunoaște în toată grozăvia dezastrul acestor lupte. Iar cruzimea fiarei comuniste care a înspăimântat o lume întreagă cu revoluția marxistă din 1934, în Asturia, e cu mult departe de ororile săvârșite de aceiaș fiară în ultimul măcel.

Se atribue stângei virtuți pe cari brauerii și fagurii le trâmbițează neîncetat. Nu știu om politic aparținând stângei — doar rare excepții când acesta sălășluește într'o Nirvană rezumată la o ideologie frazeologică — nu apare unul singur învesmântat în altă haină decât cea a șarlatanismului.

Oameni, lipsiți de un orizont cultural și sufletesc, la cari nu se remarcă decât o inteligență animalică, făcând față împrejurărilor numai cu acest atribut al oricărui patruped, ei sunt agenții ce transformă masa mereu inconstantă a mulțimilor inconștienți într'o forță oarbă de distrugere. Pentrucă sub influența lor, massele se manifestaă ca forțe ce prăvălesc totul în calea lor, fără putință să fie zăgăzuite decât lovindu-le cu puteri cel puțin egale. Este repetiția generală pe care conducătorii stângei spaniole o desfășoară pe imensa arenă a unei țări căzută pradă nebuniei colective.

Reproducând în fruntea articolului, cele câteva fraze de mai sus ale lui M. de Unamuno, mi-am amintit de dureroasele clipe ale nobilului Rege, Alfonso XIII, când, înșelat de cei pe cari-i credea lângă el, lua calea exilului. Și, fără să vreau, mi-a apărut enorma diferență între frumoasa atitudine a Monarhului spaniol față de eventualitatea unui război civil și atitudinea regimului de astăzi.

Nu știu dacă mai este nevoe să mai vorbesc de plasa trădării la ochiurile căreia împletiseră toți politicianii, în cap cu Alcala Zamora, să stingherească mișcările lui Alfonso XIII. Soarta monarhului fusese hotărîtă de inchinătorii Marelui Arhitect. Masoneria pretindea revoluția.

Schițată în mic cu acea răscoală a garnizoanei din Jaco, la 12 Dec. 1930, și cu răspândirea proclamațiilor republicane de către comandorul Franco — fratele actualului șef al rebelilor — și de către generalul Quiepo del Llano — cumnatul lui Alcala Zamora, personaj trecut astăzi în tabăra lui Franco — mișcarea republicană se sfârșea în ridicol cu fuga peste hotare a unei părți de revoluționari și cu arestarea restului, dovedind că poporul era ostil fermentului antimonarhic.

Regele epuizând toate resursele de împăciuirea țării, formează în cele din urmă, la 18 Febr. 1931, în minister, amalgam de liberali și conservatori, din care nu lipsia nici sinistra figură a contelui Romanones, cel ce și-a vândut regele comitetelor revoluționare.

Sub acest cabinet, se fac la 12 Aprilie 1931 alegerile comunale. Datorită spurcatelor manevre ale lui Romanones, republicanii ies cu majorități la Madrid și alte câteva centre industriale, deși rezultatul total pe țară era favorabil monarhiei. Cu 25 de pesetas buletinul de vot, pleava fusese atrasă către „el sol que mos calienta".

Regele deși avea oștirea de partea sa, deși ar fi putut opune o rezistență care în 24 de ore ar fi terminat cu mișcarea republicană, și cu toate insistențele lui Garcia Prieto și ale contelui de Bugallal de a face apel la această credincioasă armată, Regele totuș în ultimul consiliu de miniștri a spus cu vocea stinsă de emoție: „Nu, domnilor, nici o picătură de sânge spaniol, niciodată".

A urmat plecarea și lansarea acelui splendid manifest către țară, manifest în care se oglindește întreg sufletul lui Alfonso XIII. Nu mă pot opri să nu traduc câteva pasagii:

„...Eu sunt regele tuturor spaniolilor și eu însumi sânt spaniol. Aș fi putut întrebuința relurile mijloace ca să mențin prerogativele regale și să combat cu eficacitate adversarii mei; dar eu vreau cu tot dinadinsul să înlătur tot ce ar putea arunca unii contra celorlalți pe compatrioții mei, într'un război fratricid.

Nu renunț la nici unul din drepturile mele, pentrucă mai mult decât ale mele ele sunt depozitul acumulat de istorie și de care, într'o zi, eu voi avea de dat socoteală amănunțită.

Nădăjduesc să cunosc adevărata expresie a opiniei colective și, așteptând ca națiunea să se pronunțe, eu suspend hotărît exercițiul puterii regale și mă depărtez de Spania, recunoscând astfel că ea singură este stăpână a destinelor sale".

Și acuma examinați situația de astăzi. Armata întreagă și populația civilă adusă la exasperare de agenții și bandele politicianiștilor de stânga se ridică în contra regimului de teroare. În câteva zile situația guvernului spaniol devine disperată. Nici un mijloc de scăpare. Și totuș pentru acești insignifianți trepădași nu se desenează încă linia de conduită, pe care urmând-o i-ar fi ertat de o parte din păcat.

Perfect lucizi de pierderea partidei, înarmează bandiți de rând și-i aruncă să săvârșească cele mai fioroase crime. Îndârjirea lor bestială are aerul să spună: am pierdut, dar va pieri și o parte din Spania. Din Spania la a cărei temelie n'au clădit nimic și pe care o vor fără trecut.

Cât contrast între două atitudini rezultate din împrejurări identice. Comparați-le — una de o noblețe desăvârșită ca și sufletul monarhului, cealaltă de o josnice animalică — și răspundeți unde sânt virtuțile.

E. D. Boroianu

Bestia ne provoacă...

Intr'o întrunire ținută pe undeva printr'o pădure din Oltenia, bătrâna Bestie dela Breasta s'a plâns că noi am fi acuzat-o, nu știm când, că ea s'ar fi făcut naționalistă peste noapte.

Când a spus Sfarmă Piatră lucrul acesta? Niciodată. Fiindcă niciodată n'am avut naivitatea să credem că

Argetoianu s'a făcut naționalist, chiar și peste noapte. Și... fiindcă știam, în al doilea rând, că acest cadavru politicianist, dacă ar fi trecut la „naționalism" ar fi făcut-o ziua nămiaza mare, căci el are toate cinismele din lume...

Români, get-beget...

Dintr'o cuvântare ținută de d.:. Voicu.·. Nitescu.·. la Tg. Mureș.·.

„Azi în Frontul Românesc sunt numai români".

...Ca d-nii Eduard Mirto, Costică Angheloffescu și Garabet Aslan!

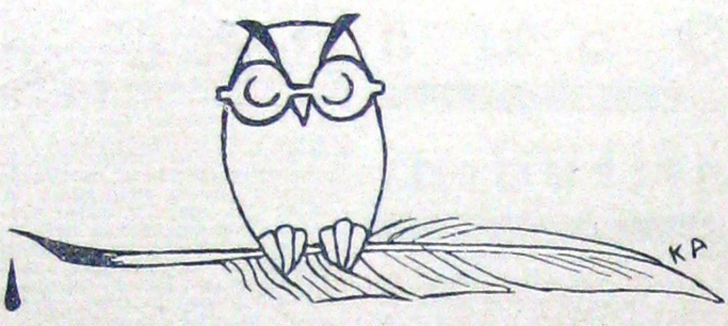

„GANDIREA“

Fiecare dintre noi a vorbit în paginile acestei reviste, despre marea primejdie pe care o reprezintă pentru cultura noastră, exploatarea scrisului românesc de către evrei.

Conștienți că vehiculul cel mai confortabil și rapid al microbului de desagregare, îl formează cartea, au trecut-o de-adreptul în stăpânirea lor. Astăzi, orice apariție trebue să suporte cenzura ovreiască și să obțină un prealabil bun de imprimat din partea patronului sau a consilierului israelit — devenit absolut necesar în asemenea întreprinderi — și care o verifică după prescripțiile cahalului. Nu mai încape nicio îndoială că, dirijind astfel tipăriturile noastre, ne-au expropriat din cel mai înalt domeniu de creație, în acelaș timp realizând una dintre cele mai formidabile afaceri comerciale.

Așa se explică dece, băeți de prăvălie, frizeri, și tot felul de javre fără ocupație, s'au transformat în scriitori, investiți cu titlul acesta de noblețe, mai ales că oficialitatea responsabilă nu numai că nu le-a pus piedici, dar chiar a și capitulat în fața lor. Analfabeți de-aceștia cu pistrui, sânt astăzi bursieri și pensionari ai statului, plătiți să silluiască o limbă, pentru a cărei desăvârșire s'a consumat în căutări migăloase un Eminescu, un Creangă, un Coșbuc, ca să nu mai amintim și pe ceilalți.

Făgăduim să arătăm cândva, într'un studiu cuprinzător, toată drama literilor românești, într'un veac ca acesta de pretinsă independență politică și culturală. Se va vedea atunci, la ce grave trădări e angajată limba noastră, sub imbecila oblăduire a celor ce leșină în numele culturii.

Și totuși, în oceanul acesta de infecție, există o insulă — numai una — care rezistă de 15 ani tuturor valurilor de dușmănie, o grădină de basm în care, cu adevărat, Cosânzeana visurilor noastre își țese borangicul de soare, există o singură revistă cu mers eroic, revista „Gândirea“. Zămislită de cugetul atâtor uriașe înfăptuiri al lui **Nichifor Crainic**, „**Gândirea**“ urcă împărătește din străfunduri de viață românească, cu elanurile nedomolite ale unor epoci de aur. Cine și-a scăldat inima în talazurile ei de cristal și s'a primenit la izvoarele acestui paradis de imaculată gândire, a simțit — de sigur — înviorarea pe care o dau marile popasuri și avântul generator de frenetice bucurii.

Pe vremea aceasta de moleșală pe care o întreține miaștina atâtor tipărituri misiunea împlinită de „**Gândirea**“ e de cea mai strictă necesitate. Ea trece ca o caravană prin deșertul în care agonizează atâta viață, purtând strălucitoarele comori ale sufletului nostru românesc.

Am spus că mersul ei este eroic; eroic pentrucă se îndârjește să aibe o linie pe care nicio altă revistă ieșită din tiparnițele dela noi n'a mai avut-o, deși sacrificiile cu care se scoate sânt sângeroase; pentrucă nu este și nu vrea să fie altceva decât esența pură a celor mai serafice elanuri; pentrucă e zămislită după criteriile unei arte desăvârșite; pentrucă admite mai degrabă martirajul — cum a dovedit — decât abdicările și pentrucă, dintre toate publicațiile câte apar la noi, e cea mai ignorată de către bravii analfabeți ai conducerii noastre.

„**Gândirea**“ e singura academie de literatură în care se cultivă etnicul românesc și singura revistă cu un crez adânc, care a cucerit o poziție de amețitoare înălțime pentru creația literară.

Consecvența esteticii ei, susținută printr'o doctrină în care d. Nichifor Crainic a definit sensul sublim al adevăratei opere de artă, amintind rigorismul lui Plotin, e măreția specifică și blazonul aristocratic pe care-l poartă. Arta nu poate fi accesibilă oricui. Motivul acesta justifică de bună seamă și elita restrânsă care-și caută încântările în paginile „**Gândirii**“. Cele câteva sute de cititori devotați indică de altfel și nivelul culturii noastre, într'o societate unde falsurile fac ravagii pustiitoare. Pentru „**Gândirea**“, care-și dorește numai prietenii de calitate, lucrul nu este întristător, dar reflecția în sine este amară, fiindcă ne pune în față o stare dezonorantă. Ignoranța aceasta caracterizează, însă, și imensa majoritate a publicațiilor dela noi. Presa, fie că este iudeo-comunisto-democratică, fie că are altfel de pretenții, e unanim solidară în a respecta consemnul unui mutism feroce în jurul „**Gândirii**“. Chiar și băețașii din provincie care, scoțând vreo fițuică, alarmează lumea să-i aplaude că umblă cu făcliile idealismului în brațe, sânt prezenți cu toți bolovanii lor de idealism „românesc“ în complotul acesta josnic. Noi cunoaștem bine secretele acestei bravuri, dar oricum „**Gândirea**“ în mersul ei este prea orgolioasă pentruca să poată zâmbi fiecăruia.

Cât a făcut ea pentru literatură, o mărturisesc în primul rând valorile existente ale scrisului de azi, peste care, reviste alimentate cu fonduri copioase, n'au isbutit să suprapună altele. Este o satisfacție pe care nimeni nu i-o poate răpi providențialului ei director. Dar în afară de asta, fiecare număr vine ca o adevărată revelație, aducând fie eseurile acelea de o tărie uluitoare ale d-lui **Nichifor Crainic**, la care se adaogă condee mai tinere, dar impresionante prin eleganța și documentarea lor, cum ar fi un **Toma Vlădescu**, un **Vasile Băncilă**, un **Dan Botta**, **Niță Mihai**, etc., fie poemele scăldate în lumină taborică ale misticului **V. Voiculescu**, fie paginile de filozofie simfonică ale academicianului **Lucian Blaga**.

Ultimele numere sânt mărturia unei vitalități miraculoase. Dela poemele semnate de cele mai reprezentative talente, printre care generația tânără aduce o contribuție de mare preț (**D. Ciurezu, Grigorie Popa, Gh. Tules**, etc.) la proza literară și în fine la eseul atât de mult cultivat în dumbrăvile acestui Empireu, totul constitue o închegare unitară de suflet și perfecțiune.

Iată, bunăoară, în numărul de Aprilie, poetul **V. Voiculescu** semnează două pagini, în care nu știi ce să admiri mai mult: expresia frumuseții de suflet a acestui mare făuritor ori curcubeele de gând pe care le ridică spre slăvile Domnului. „**In centrul atenției divine**“ se chiamă această scriere ce s'ar cădea să fie citită din amvon, pentru nestimatele ei, pentru adevărurile prea adânci și de necuprins ce le mărturisește. Desprind un numai un rând, ca să nu clintim armonia totului, numai spre a vedea cât de mult aduce cu un verset din evanghelie:

„**Fără divinul din ea, fără presiunea iubirii dumnezeești care o impregnează lăuntric, lumea, copleșită, pulverizată, ar pieri instantaneu**“.

Tot acolo, **Vasile Băncilă** pune o problemă de mare însemnătate în legătură cu spațiul sufletesc al țăranului: „**Duhul sărbătorii**“ și o continuă în numărul următor, cercetându-i fața cealaltă, sub titlul: „**Declinul sărbătorii**“. E o pătrunzătoare orientare într'un domeniu nesondat, încă, pentru care nu știm cum să elogiem mai mult silințele d-lui Băncilă.

D. **D. Caracostea** publică un studiu larg (în două numere), care tratează despre: „**Arta cuvântului la Eminescu**“, analizând sonetul „**Veneția**“ în toate tainele și misterele care au putut desăvârși expresia acestei capodopere. E, dacă nu ne înșelăm, primul studiu de acest fel în literatura noastră, făcut cu o migală și o conștiinciozitate de mare pasionat. E în acelaș timp indicația serioasă de felul cum trebue cercetat Eminescu, în contrast cu ridicola frazeologie făcută în jurul genialului poet de către renumitul vulgarizator E. Lovinescu.

D. **Nichifor Crainic**, ocupându-se de „**Heinrich Seuse, misticul și poetul**“, arată, parcurgând viața și opera acestui iluminat poet al credinței, că „**idealul de frumusețe** — al operei de artă — **se confundă cu însăși obiectul extazului religios, adică cu Dumnezeirea**“. E o analiză savantă a contemplației creiatoare de viziuni și profunde stări sufletești, care deschide noi perspective pentru studiul procesului de creație în artă și de trăire mistică. Astfel înțelese cele două căi de transfigurare și încântare ale sufletului omenesc, se poate ajunge la unificarea lor, având ca punct de plecare geneza care este comună și scopul final, deopotrivă acelaș, adică Dumnezeirea. **D. Nichifor Crainic**, predestinat să-și miște sufletul în spațiile de cea mai înaltă spiritualitate, a fost predestinat să lămurească și aceste taine în care, de atâta amar de vreme orbăcăesc alții, zăpăcind căile înțelegerii adevărate.

Numărul din urmă — Iunie — cu care revista a intrat în vacanță, aduce cel mai mare esseu al anului: „**Omul eroic**“, prezentat tot de d. **Nichifor Crainic**.

Astăzi, când se face atâta abuz de vorbe mari, când democrația a golit de conținut tot ce voia să reprezinte o valoare, precizările d-lui Crainic ne cheamă la o serioasă meditație.

„**Eroul e real în basm și legendar în istorie**“. Făt-Frumos e o creație a neamului în care și-a întrupat toate marile virtuți. Eroul în istorie luptă cu soarta, soarta neamului și a lui. El e un „**vulcan în erupție al sufletului colectiv**“. Eroul luptă cu fatalitatea și cu niciun chip nu se îndoae sub brațul ei. Din îndrăsneala lui, **creiază istorie**. O generație poate fi eroică, dacă prin educația ce i se face, **participă la eroism**. Tineretul de azi aspiră la această distincție prin imperativul ce o mână într'o luptă de viață ori de moarte, care interesează neamul întreg. „**Lumina învierii**“ e sigură, va veni, dacă tineretul va urca fără șovăire căile eroismului.

Sânt numai câteva sugestii pe care le dăm din studiul acesta ce va rămâne o formidabilă operă educativă și o definitivă prezentare a omului ce se așteaptă să vină.

Din sumarul bogat al ultimelor numere am amintit atât cât mi-a îngăduit un spațiu restrâns și totuși, oricine poate vedea diversitatea problemelor ce se desbat aici. Toate sânt pietri de hotar în orientarea noastră de azi și sânt menite să formeze temelia unei culturi — o cultură a noastră — pe care va trebui s'o aducă ziua de mâine. Vor pricepe, deci, toți somnoroșii, toți afaceriștii și toți bravii cavaleri ai stomacului dece se îndârjește **Nichifor Crainic** cu atâta păgână pasiune să facă tualeta sufletului românesc, în fiecare lună, măcar că „**Gândirea**“ e mai costisitoare decât o prințesă.

Pan. M. Vizirescu

GROZAVIILE DIN SPANIA

GRINGOIRE. Pe străzile Barcelonei circulă în permanență autocamioane pline de comuniști înarmați până'n dinți. Toate bisericile și mănăstirile au fost devastate și arse. Duminică au fost executați 10 țărani, pe ruinele unei biserici, la ora când trebuia să iasă dela slujba religioasă. „Este numai începutul“ a declarat șeful plutonului de execuție.

❖

Șeful milițiilor comuniste din Barcelona e un condamnat de drept comun numit Durruti, a cărui extrădare era cerută zadarnic de guvernul din Buenos-Aires.

❖

Pe străzile Barcelonei au fost expuse cadavre de naționaliști așezate pe bideuri.

❖

Comuniștii au distrus ascensorul coloanei Cristofor Columb din Barcelona, lăsându-i pe cei patru polițiști cari se refugiaseră sus să moară de foame.

❖

In capitala Cataloniei, comuniștii au comis, cu o furie sadică, atrocități de neînchipuit. Un preot a fost decapitat și mulțimea i-a tăiat picioarele. Trupul astfel mutilat și desbrăcat a fost legat cu frânghii de statuia Sf. Fecioare.

❖

Se afirmă că la Barcelona n'ar mai fi existând nici un preot în viață. Capetele lor au fost văzute pe tăvi de argint. Călugărițele care voiau să scape cu fuga, au fost stropite cu benzină și arse de vii pe stradă.

❖

JE SUIS PARTOUT. Ofițerii regimentului 57 inf. din Barcelona, căzuți prizonieri în mâinile milițienilor comuniști, au fost puși la zid și împușcați până la unul, cu revolverele.

Colțuri de cremene
Stihuri pentru vărul Ion

XXVII
CINE ?

Din vâltoarea grijelor te 'ntreabă :
Țara asta a făcut-o, CINE ?
CINE pentru ea a stat în vifor
Și-a luptat cu oștile străine ?

Cui i-a fost mai dragă decât viața?
Nu mai știm... ne-au năucit păgânii !..
Țara asta au furat-o hoții
S'uite, astăzi, ei ne sânt stăpânii..

XXVIII
NAVALA

Nu știi pacostea cum fu să fie :
Cetele hulpave de jidani,
Au venit din neguri fără nume
Și erau toți javre și golani !

Nici nădragi n'aveau cum se cuvine,
Dar găsiră-aici—la noi—belșugul;
Ne-au prădat și ni s'au pus în frunte,
Iară noi — cuminți — le ducem jugul

XXIX
RUȘINE

Țara asta cu pământ ca untul
Ingrășat cu sânge românesc.
Binecuvântat 'a fost de Domnul
Să rodească numai rod domnesc

Ce folos că neamul nostru, vere,
Pentru fiii lui oprește fierea,
Pe când Israel —adus de vânturi—
Ii mănâncă laptele și mierea.

Nicolae Ancuța Rădoi

DECEPŢII BRUTALE

Nu arareori, omenirea a fost dusă de vremi, peste suişuri nu tocmai luminoase; pe linia albă a istoriei, se aleg demulteori, fragmente obscure, serioase incertitudini de sens. In logica spaţiilor istorice, lucrurile nu întotdeauna se leagă limpede şi lucid; sunt veacuri mai încărcate de contrarii şi de nesiguranţe. Respiraţia istorică a universului pare că se opreşte câteodată prin încărcate păduri de interferenţe; în sufletul omenirii se umflă atunci apele dezordinei. Intâmplările se desprind mai clar şi prin faptul că istoria nu merge niciodată dreptliniar; demulteori sunt întorsături de furtunatecă geometrie, adevărate urlete de viscol politic. Atunci se rup din neclar timpuri de apăsătoare criză, mari căscări de abisuri istorice. Lucrurile se pot urmări atât în mecanica mai îngustă a popoarelor, cât şi în universul infinit mai întins al omenirii. Clătinările nu demult trecute ale Europei, vin cu exemple de înalte convingeri.

Este mult prea limpede astăzi, că Europa înainte cu două veacuri, era în cutremurele de largi începuturi democratice. Popoarele furaseră, nu ştiu de unde, o logică potrivită pe craniul vremii; spiritul general de orientare se îngrădise par'că în margini mai elastice. Peste zidurile reci ale veacurilor, ca un torent subteran, lugubru, murmura furtuna raţiunii. Erau începuturi, când omul rupt din fântânile ascunse ale sentimentului, se definea numai prin îndreptarul minţii. Peste toate întinderile de viaţă istorică, sever şi implacabil, acelaşi aer de umed imperialism al creerului. Din înălţimile de cer, sensurile mari de gândire, au început să se rupă; omul, deasemenea a început să se destrame. In ascunzişurile lui de suflet toate sclipirile universului s'au îndreptat spre moarte. Peste temelia vremii s'a aşezat umbră deasă de ficţionalism juridic. Nu se ştie cum — întâmplarea este cam misterioasă — dar parică din miezul firii, a murit tot sensul realului. Omenirea nu mai era sănătoasă şi nu mai judeca sănătos; peste tot înspăimânta un străin contrast şi o curioasă dedublare a judecăţilor. Era lumea fericiţilor naivi. Spiritul se mişca numai orizontal şi universul întreg, nu era văzut decât pe două dimensiuni. Din când în când mecanica raţiunii se izbea furioasă de mersul real al istoriei, şi atunci, precum într'o mişcare nebuloasă de început cosmogonic, pe planul lumii, întâmplările mergeau altfel decât vrerea lor interioară. Lucrările se aşezau toate pe dos. Erorile erau atât de mari şi atât de sălbatece, încât liniile de foc etnic, care despărţeau naţiunile, ameninţau să se stingă, iar naivitatea era atât de dramatică şi câteodată atât de disperată încât realitatea plesnea sub apăsările juridicului. Linia istorică a popoarelor se figura aşa cum voiau înălţările îndrăzneţe ale raţiunii, întotdeauna alături de dunga destinului. Dar istoria erorilor a fost o istorie jalnică, amar plătită, şi lucrurile nu pot fi prea mult diformate. De aceia veacurile trecute au dus la un prezent trist, înfiorător de trist. Spiritul anilor era prea ros de setea de înţelegere, şi în consecinţă, el căuta concluzii chiar şi 'n rostogolirile catastrofice. Lanţul faptelor a făcut să vie războiul şi atunci, lumea a crezut că războiul a fost o concluzie, un sfârşit de fapte.

Dacă judecăm lucrurile într'un anumit fel, s'ar putea crede şi aşa. Dar faptele deobiceiu sunt aşa cum sunt ele şi nu aşa cum le interpretăm noi. Războiul n'a fost un sfârşit, o concluzie definitivă; dar el n'a fost nici un simplu accident. El a fost numai un fapt istoric aşezat la locul lui în şirul faptelor istorice; cu alte cuvinte, a fost numai un termen aşezat prin firea lucrurilor, într'o serie de alţi termeni. Poziţia lui n'a fost deloc o poziţie limită, cum mai închis s'ar exprima prin grai algebric; războiul a fost un termen de serie, într'adevăr de mare importanţă, şi din care s'au desfăcut alţi termeni, mult mai grei şi mult mai trişti. Anii de după războiu sunt ani mai nehotărâţi şi mai dizordonaţi; criza mare, aprinsă pe toate liniile vieţii, s'a încins cu toată puterea ei de flăcări, numai pe pustiul acestor ani. Şi s'a umflat atât de mult şi atât de nesocotit încât a incendiat toate încercările gândirii moderne. Intr'adevăr, astăzi sunt mulţi afectaţi să creadă, că tot sistemul universului omenesc este crunt bântuit de criză, şi în consecinţă, mulţi se cred datori cu largi şi interminabile explicări. Am fi desigur prea neserioşi, dacă ne-am gândi să arătăm chiar şi în linii prea scurte, toate încercările de mâzgălire ale tabloului — criză.

Totuşi, din câmpul acesta, multe aspecte nu pot fi deloc rău venite. Intr'o conferinţă din 16 Noembrie 1932, intitulată La politique de l'esprit, notre souverain bien, şi adunată în volumul recent apărut Variété III, Paul Valery, poetul geometriilor cu suflet, încearcă o descriere a haosului modern. El observă dealungul prezentului nostru istoric, o serioasă dizordine şi-o neistovită tensiune critică. Lumea întreagă ştie, că astăzi nu mai sunt naţiuni, nici principii şi nici adevăruri care să nu fie susceptibile de revizuire şi de retuşare. In toate domeniile de activitate şi prin toate metodele aşa zise pozitive ale vremii, străbate cu urlet de fulger, numai convenţionalul. Semnele acestea sunt desigur semnele unei faze critice; cu alte cuvinte, a unui fel de dizordine intimă ce defineşte vârsta mult îmbătrânită a lumii noastre. Omul modern trăeşte familiar cu o cantitate de contrarii şi antagonisme aşezate în penumbra gândirii sale; în temelia lui e multă ruină.

Spiritul omului s'a aplecat prea nesocotit spre aventură şi aventura lui este destul de regretabilă; ea încearcă să îndepărteze omenirea din ce în ce mai mult de condiţiile vieţii iniţiale. Este un instinct paradoxal şi opus celorlalte instincte, prin el se creiază nevoi noi şi artificiale. Dar încercările de creare sunt numai pe direcţia negativă; Universul se descompune, el pierde chiar şi speranţa unei imagini unitare. Omenirea merge pe un drum periculos; peste tot se observă un fel de scădere generală a sensibilităţii. Omul modern este prea puţin sensibil; el are simţurile obtuze; el suportă zgomotul, contrastele şi izbirile violente. El e supus unei trepidaţii perpetui şi are nevoie de excitaţii brutale, de sunete stridente, de emoţii scurte şi bestiale. El suportă incoerenţa şi trăeşte într'o mare dezordine mintală. De altă parte, spiritul modernului e aplecat spre scurtare şi rapiditate. Technica prezentului nostru tinde să suprime efortul de-a raţiona; şi ceva uluitor de trist, condiţiile vieţii moderne tind inevitabil, implacabil să egaleze indivizii, să egaleze caracterele; şi totdeauna egalarea merge retrograd, dela superior la inferior. In felul acesta moneda rea se întinde peste toate câmpurile. Viaţa devine atunci, numai o practică excesiv monotonă. Astfel stând lucrurile, vedem că istoria noastră contemporană duce cu ea decepţii brutale.

Axente Sever Popovici

NICHIFOR CRAINIC ŞI ROMANIA DE MAINE

Soarta României vechi, democratice, este pecetluită. Inspăimântătoarea corupţie, care o caracterizează, o doboară la pământ. Nimeni nu mai crede astăzi în viabilitatea ei.

Dacă însă România veche pârâie din toate încheieturile şi se dărâmă sub ochii noştri, nu tot aşa stau lucrurile cu România nouă, România de mâine. De sub ruinele vechei Românii, care exală miros de putregai şi molos, se ridică vijelios generaţia eroică a României de mâine, îndrumată şi creată spiritualiceşte de marele îndrumător al tineretului de astăzi, d. Nichifor Crainic.

Ştim că nu întreg tineretul l-a înţeles pe d. Nichifor Crainic; dar mai ştim totuşi că nu peste multă vreme Nichifor Crainic va fi al tuturor. Şi aceasta pentrucă Nichifor Crainic este cea mai reprezentativă figură naţionalistă din întreaga generaţie tânără a României.

Ca să dovedim acest lucru, îl vom analiza, succesiv, sub cele trei aspecte absolut indispensabile unui conducător de mâine: intelectual, moral şi dinamic.

Sub aspectul intelectual Nichifor Crainic este în unanimitate recunoscut ca cel mai mare doctrinar al tinerei generaţii. Dâra de lumină lăsată pe cerul naţionalismului românesc este prea vizibilă ca să nu fie văzută chiar şi de duşmanii lui.

Scrisul lui Nichifor Crainic din „Gândirea", „Calendarul" şi „Sfarmă Piatră" şi „Puncte cardinale în haos" este literă de Evanghelie pentru tineret — şi mai ales pentru lăncieri. Intransigenţa morală a lui Nichifor Crainic, aproape unică în felul ei, este spaima tuturor pehlivanilor, afaceriştilor şi degeneraţilor morali, cari astăzi se coalizează împotriva lui. Conştiinţa şi mâinile lui nu sunt pătate de nici un compromis, afacere sau crimă.

Dacă vine vorba de dinamismul creator a lui Nichifor Crainic, atunci trebuie să spunem că nimeni din generaţia tânără n'a entuziasmat-o şi n'a dinamizat-o mai mult. Căci cine a adus o parte din tineret pe punctul de a revoluţiona ţara, dacă nu Nichifor Crainic? Al cui a fost mesajul plin de elocvent naţionalist din inegalabilul „Calendar", dacă nu al d-lui Nichifor Crainic? Fost-a alt cineva care a pus bazele partidului naţional-creştin?

Şi totuş Nichifor Crainic este duşmănit ca nimeni altul atât de oamenii din partidul pe care el l-a conceput, cât şi de oamenii din afară de partid.

Toate acestea însă n'au nici o importanţă. Nichifor Crainic nu este omul care să dea înapoi. Şi cu cât mai mult acest erou va fi îngropat în mormântul suferinţei, cu atât mai strălucitoare va fi învierea lui în lumina naţionalismului integral şi cu atât mai zdrobitoare va fi nimicirea puterilor întunericului de către pumnul lui Nichifor Crainic.

Pentru tineretul acestei ţări, şi mai ales pentru tineretul lăncier, flacăra naţionalistă a lui Mihail Eminescu nu s'a stins în 1889; ea a fost transmisă cu câteva luni mai târziu, acelaş an, lui Crainic, fiul acesta de ţăran din Vlaşca. De aceea noi credem, contrar părerii d-lui Dragoş Protopopescu, că tocmai în clipa de faţă Nichifor Crainic deschide mai larg porţile şcolii sale, ca să poată intra întreg tineretul acestei ţări, pe care el îl iubeşte atât de mult.

Dacă până în momentul de faţă Nichifor Crainic se lupta aproape singur cu balaurul „cadavrelor politicianiste", astăzi situaţia s'a schimbat. Acest năzdrăvan „Sfarmă-Piatră" din lumea basmelor, are astăzi în dosul lui tineretul universitar constituit într'un bloc indestructibil, precum şi numeroase adeziuni din însuşi partidul Naţional-Creştin. Nichifor Crainic nu mai este singur. Astăzi soarta lui Nichifor Crainic este soarta tineretului lăncier. Şi fiindcă pe noi tineretul universitar nu ne înspăimântă nimic, nici un comunicat şi nici o ameninţare — deoarece tineretul lăncier nu este preocupat de meschinele interese de partid, ci de soarta României naţionaliste de mâine, — vom merge pe acelaş drum pe care sue Nichifor Crainic până la victoria definitivă.

De aceea, bazându-ne pe acest eroic început de luptă, suntem îndreptăţiţi a spune că Nichifor Crainic a învins. „Strigile cu vlagă" ale tineretului lăncier au şi fost scoase din cadavrele moştenite.

Faptul că rândurile lăncierilor se îngroaşă pe zi ce trece şi că Nichifor Crainic capătă zilnic adeziuni din partea elitei naţionaliste este foarte explicabil. Căci omul mare — zice Giovanni Papini — e creator de suflete mari. Dintr'un popor adormit îi descoperă pe cei în stare să-l trezească; dintr'un popor fără vlagă, pe războinici; dintr'un popor neluminat, pe luminători. Ori când se aprinde focul — de se găseşte o mână care să-l ştie aprinde".

Acest mare adevăr a fost confirmat în mod strălucit de Mussolini şi Hitler. In România de mâine ni-l va confirma Nichifor Crainic.

PAUL LECCA-BALŢI

Victoria monarchiştilor

Insfârşit, reacţiunea mult aşteptată să pună capăt balamucului republican, care s'a manifestat în timpul din urmă sub directa oblăduire a Moscovei şi a litvinofilor, s'a produs.

Dintr'un capăt la celălalt al Spaniei, armată, ţărani şi chiar foarte mulţi muncitori s'au ridicat să lichideze un regim adus spre folosul câtorva secături şi lichele ce-şi fac totdeauna din suferinţele multimilor trambulina de parvenire la locurile de conducere.

Asasinarea lui Calvo Sotelo — şeful monarchiştilor, om de rară cultură şi un mare orator — asasinare comandată de sus şi executată laş de bandele poliţiste guvernamentale, a grăbit deslănţuirea revoluţiei de liberarea Spaniei din menghina social-comunismului.

Intr'un timp foarte scurt aproape întreg teritoriul Spaniei a fost cucerit şi înglobat acestei mişcări regeneratoare desfăşurată sub comanda unor generali de înaltă valoare militară şi morală, generalii Franco şi Molla.

Din prima zi când telegraful vestea ridicarea armatei nu am avut o singură clipă de îndoială că expediţia la care se înhămase şi legiunea străină va fi dusă la bun sfârşit.

Cunoşteam sub multe faţete starea de crescândă nemulţumire în toată masa poporului spaniol faţă de practicele unor guverne imbecile şi incapabile de idealism.

De cinci ani — de la 14 Aprilie 1931, zi în care splendida figură de monarch, Alfonso XIII, părăsea Spania, căci nu voia varsată „nici o picătură de sânge spaniol", din această zi când o minoritate muncitorească, în general rebutul tuturor breslelor, manevrată de Zamora, Azana, Pietro, Maura, Companys, Barrio, etc., din ziua aceia plină de ingrijorări şi până astăzi întreg teritoriul Spaniei fusese arendat, prin licitaţiile demagogice ale tuturor descreeraţilor cluburilor, unor bande puse să transforme o ţară de tradiţie monarchistă şi de adâncă credinţă într'un soi de copie a mărcuţei U. R. S. S.-ului.

A fost o întrecere de desperare între toate acele nuanţe de partide zise democratice, separate numai prin puncte programatice, dar cu nimic deosebite în câmpul supralicitărilor politice, unde numai minciuna şi panglicăria le-a ridicat în ochii prostimei.

Când se va face un bilanţ al perioadei 1931—1936, corespunzând republicanismului şi democraţiei, se va avea în faţa ochilor tabloul real al desăvârşitului dezastru în care a fost târâtă Spania: o economie complect minată, dorinţi nenumărate de autonomism provincial, o muncitorime anarchizată, o populaţie învrăjbită prin lupta de clasă şi prestigiul ţării făcut ferfeniţă peste hotare.

Sigur, un război civil nu poate să apară nimănui drept o fericită soluţie. Dar în ultimul caz cei ce l-au deslănţuit sunt aceiaşi nemernici cari în toamna din 1934 au răsculat Catalunia şi Asturia.

Pentru că în Spania de multă vreme se vorbea deschis la toate colţurile de stradă despre pronunciamiento-ul şefilor militari.

Au fost zadarnice toate încercările guvernamentale de intimidarea prin destituire, deportări, mutări asupra nobilei ofiţerimi spaniole.

Mişcarea a fost extrem de bine calculată, astfel ca fără o rezistenţă serioasă, în minimul de timp regimul să fie lichidat. Asa se şi explică cum numai în 5—6 zile toate garnizoanele şi populaţia civilă au fost de partea generalilor monarhişti Franco şi Molla.

Orice om de bun simţ şi cu răspundere ar fi cedat în faţa acestei realităţi, numai inconştienţii şi bandele lui Azana şi Larga Caballero mai încearcă o rezistenţă pe care o ştiu din nainte fără sorţi de reuşită. Pentru că în mâna guvernului republican nu a rămas decât o parte din Catalunia cu Barcelona, Madridul apărat de o poziţie extrem de favorabilă şi Asturia cu Oviedo, centre unde anarcho-sndicalismul îşi are singurele fortăreţe constituind în acelaş timp singurul sprijin al rataţilor republicani.

Nebunii acestia nu-şi fac însă nici o socoteală omenească. Trimit la moarte sigură massele muncitoreşti aţâţate de ură şi distrug oraşe de intensă viaţă spaniolă. Inainte să-şi pregătească fuga peste graniţă deslănţuiesc o criminală încăerare din care speră nu o victorie a lor, ci o măsurare a energiilor reacţionare. E tot ce poate încăpea în tărtăcuţele strâmte ale unor derbedei care nu cunosc alt sentiment decât ura.

Armata spaniolă nu vrea amestec în politică. Ea a intervenit să libereze teritoriul patriei şi să aşeze în fruntea statului o conducere cu răspundere, demnitate şi capabilă de realizări omeneşti. De aceia trebue făcută deosebire între alte multe încăerări, spre pildă ale armatelor greceşti, şi pronunciamento de acuma al şefilor militari spanioli, către cari se îndreaptă tot elogiul nostru.

Victoria definitivă a monarchiştilor spanioli, este un triumf al civilizaţiei apusene imposibil să fie asiatizată după şablonul rusesc.

Foarte curând vom vedea întreaga echipă de fomentatori de revoluţii spaniole, în cap cu Azana, trecând Pirineii în Franţa.

E. B.

Un interview al generalului Franco

Generalul Franco, conducătorul revoluţiei antimarxiste din Spania, a acordat marelui heldomadar „Candide" un foarte interesant interview:

„Scopul nostru — spune el — e simplu: înainte de toate trebuie să restabilim ordinea şi simţul autorităţii; să-i dăm ţării noaste un suflet spaniol; să distrugem comunismul şi să suprimăm orice amestec moscovit în viaţa Spaniei. Ceeace facem noi e grav. Mai presus de soarta noastră, aceea a Patriei este în joc şi vom merge până la capăt".

Fiind întrebat dacă isbucnirea contra-revoluţiei a fost precipitată de asasinarea deputatlui monarhist Calvo Sotello, generalul Franco a spus că aceasta nu este decât una dintre crimele care de câteva luni însângerează Spania, crime rămase totdeauna nepedepsite, dar glorificate de guvernul Frontului popular. Revoluţia comunistă din Asturii era arătată generaţiilor tinere ca un exemplu de eroism. Porţile închisorilor au fost deschise şi locul delicventilor de drept comun a fost luat de aceia cari îndrăsniseră să aplice legile.

Frontul popular n'a fost decât un echivoc mizerabil, un fel de escrocherie electorală care a trimis în Cortes-uri marşiţi aleşi de oameni puşi în slujba unei idei străine naţiunii spaniole.

„In fond — declară generalul Franco — ţara era condusa de fracţiunea comunistă care, printr'un şantaj abil, obţinea dela guvern tot ce voia. Propaganda marxistă se făcea pe faţă în cazărmi şi arsenale. Madridul nici nu răspundea măcar la reclamaţiile noastre. Trimişii unei puteri răsăritene circulau liber în uzine şi în şcoli. Criza economică devenia din zi în zi mai gravă. Totul ducea, în mod fatal, la instaurarea Sovietelor".

Trimisul hebdomadarului Candide s'a întreţinut apoi, cu generalul Franco, asupra modului cum acesta înţelege aplicarea planului de redresare naţională.

Indată ce va fi terminată operaţiunea de „curăţire" a ţării, va lua fiinţă un guvern provizoriu sub forma unui directorat militar, având ca scop restabilirea ordinei şi a legalităţii. Pedepse exemplare vor fi aplicate fără şovăire şi rapid, indiferent de clasa căreia aparţin vinovaţii. Noua stare de lucruri va permite o strânsă colaborare între muncitori şi patroni şi va îngădui reluarea imediată a activităţii economice, paralizată de guvernarea anarhică a Frontului popular.

Note, polemici, înfierări

Utopiile d-lui Mihalache

Intr'o „conferință" despre cooperație, d. Ion Mihalache și-a expus, ca să zicem așa, doctrina economică a Statului său țărănesc și a vorbit învățătorilor câmpulungeni despre fascism, național-socialism și bolșevism.

D. Mihalache, ca vocație este un revoluționar neoiacobin; ca cultură, un sfertodoct utopist. Câteva idei simpliste exprimate intr'un vocabular cât mai simplu și el (arma la picior, puștile piramizi, tranșee, etc.), reminiscență din perioada războiului, — cam acesta este tot inventarul de cultură al d-lui Mihalache.

D. Mihalache, însă, ca orice utopist, are visurile lui de grandoare universală, și vrea să se realizeze intr'o idee mare, pe care el a prins-o din vânt, ca un lăutar care invață cântecele după ureche, fiindcă nu cunoaște notele.

Bună sau rea, completă sau schiloadă, ideea lui este și trebue recunoscută de toți ca absolut cea mai bună, fiindcă pe o astfel de idee — monoidee — mare și vagă ca o coadă nebuloasă de cometă, el își încalecă visurile de mărire și se vede intrat deadrepul în universalitate.. Așa se explică de ce d. Mihalache, — și toți utopiștii în general — sunt intoleranți, „cruzi și duri din instinct" — cum îi definește Keyserling. Utopiștii au năzuiri înalte cât munții, dar insuficiența lor spirituală îi ține lângă pământ. De aci irascibilitatea și intoleranța lor față de alte idei, pe care nu le înțeleg.

D. Mihalache a încălecat pe ideea utopică a statului țărănesc care, economicește, se articulează în mintea lui sub forma cooperației. Deși cooperația la noi a dat faliment tocmai din cauza partidului național-țărănesc, el știe una și bună: salvarea țării prin cooperative.

Ce sunt aceste cooperative?

Cooperativele în starea lor de azi sunt — cum remarca d. Nichifor Crainic deunăzi — pseudonimul capitalismului ovreiesc. Cu alte cuvinte, cooperativa este un simplu debușeu de desfacere a mărfurilor produse de fabrica jidanului.

Când cumpărăm dela cooperativa d-lui Mihalache, avem numai iluzia că luăm marfă românească, fiindcă în realitate facem vânzare jupânului capitalist. Banul nostru în punga lui intră. Să dăm un exemplu dintr'o mie. Eu, țăran muncitor, merg la cooperativă și cumpăr un fier de plug. Asta înseamnă că am luat lucru românesc? Că am dat banii unei intreprinderi românești? Nu! Fiindcă delegatul cooperativei a adus fierul meu de plug dela fabrica lui Max Ausnit!

Dar de ce dela Auschnit și nu dela o fabrică românească? Fiindcă trustul fierului este ovreiesc, al lui Auschnit și fabricanți români nu avem.

Iată — simplificată ca să o înțeleagă și d. Mihalache — problema cooperației.

Nu statul e de vină — „statul care e MAMA vitregă a cooperației" — cum spune d. Mihalache intr'o limbă ausnitărească, ci racila care roade inima statului: problema ovreiască.

Pricepe, oare, atât de greu freza d-lui Ion Mihalache că ideea cooperației — care nu e a partidului său, ci a lui Eminescu și A. C. Cuza, pricepe cărarea utopistă a d-lui președinte că economia cooperatistă nu este realizabilă decât după ce industria și comerțul vor fi fost complet romanizate?

AL. GR.

Moșii

Se anunță că va fi desființat „Târgul Moșilor".

...Nu-i nimic. Ne rămâne parlamentul!

Când zici „plebiscit", zici stat agrar...

Despre d. Argetoianu se spune că e teribil de inteligent, bine pregătit și foarte șmecher.

Noi nu vom spune că e prost, dar vom reproduce aci două... înalte cugetări dintr'un discurs al lui, ținut recent în Oltenia:

...„O să mă intrebați atunci, ce deosebire este intre statul agrar și statul țărănesc? Răspund: statul țărănesc este nerealizabil, iar statul agrar este realizabil"...

„Statul AGRAR înseamnă conlucrarea tuturor claselor sociale"...

N'aveți impresia că aci vă vorbește vechea dv. cunoștință, Brânzovenescu din Caragiale?

Presentimentele d-lui Madgearu

D. Virgil Madgearu, inapoindu-se dela Paris, a dat un foarte comic interview Sărindarului, declarind că e

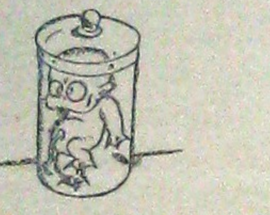

gata pregătit de cele veșnice și așteaptă ziua cind să fie ucis...

Noi nu suntem specialiști în ale morții, dar putem sfătui pe d. Madgearu să fie liniștit. Sinistrele lui presentimente nu se vor realiza, fiindcă inainte de a fi ucis de cineva, d. Madgearu va muri de ridicol!

Ovreii dela „Viermea"

D. N. Davidescu publică în „Vremea", unde ne-am descoperit acum și noi un amic, Borșardei, un ucigăgător articol intitulat „Structuralitatea judaică a presei".

Deocamdată n'am cutezat să ne avintăm pe aceste călduri în proza d-lui Davidescu, dar bănuim că este vorba acolo și de „Viermea"—fiindcă majoritatea colaboratorilor care colcăe în coloanele ei sunt ovrei.

Partizanii lui Neptun

Ziarele ne relatează că la o intrunire, ținută intr'o localitate de munte, d. George Brătianu a fost intâmpinat de o ceată de partizani cari pe arșița aceasta de foc purtau căciuli și „agitau în vânt niște tridente"...

D. G. Brătianu a intrecut cu mult în fantezie pe genialul Caragiale.

Cetățenii aceștia din intrunirile „Scrisorii pierdută" aveau numai căciuli și bâte. Ai d-lui Brătianu tot căciuli, dar cu tridente...

O rectificare

D. Angello Morretta ne roagă să arătăm că d-sa nu este evreu cum s'a spus cândva și aici, dar, italian de religie catolică și originar din Sicilia, după tată, iar mama d-sale e româncă, născută Munteanu.

D. Angello Morretto este scriitorul tânăr cunoscut sub pseudonimul Dan Petrașincu.

Poșta redacției

D-lui *L. Dan Șuțu*:

Articolul dv. a căzut subt foarfecile ălora.

Jean Tehaș

Când a pornit d. Jean Tehaș Florescu la Madrid ca ministru plenipotențiar, un — probabil — adversar ireductibil al lui, ne-a trimis următoarea epigramă pe care noi, fără să ne-o însușim, am publicat-o imediat:

„Am trimis la mauri
Un ministru nou,
Ca, pe lângă tauri,
Să fie și-un bou"...

De câtăva vreme d. Jean Tehaș a sosit sau ni-a fost înapoiat în țară. Din ce pricină, noi nu știm. Un alt dușman al său ne trimite, însă, o altă epigramă, în care încearcă să lămurească rostul neașteptatei înapoieri a d-lui Jean și pe care, iarăși, noi nu ne-o însușim, dar o publicăm:

Maurii,
Ne-au respins cadoul...
Ce-ați fi vrut să facă?!
Ei așteptau boul,
Și-au primit o vacă...

p. conf. **A. G.**

Pentru d. director general al Poștei

Revista Sfarmă Piatră **încredințează săptămânal poștei centrale cinci mii exemplare subt bandă, etichetate și francate reglementar pentru abonații săi, din provincie și Capitală. De nouă luni de zile de când apare această revistă, a fost depusă la serviciul de cartare din vreme și clasată pe regiuni ca să ușurezo funcționarilor operațiunile de expediție.**

Dar cu toată diligența administrației noastre, revistele sosesc la destinație jerpelite, iar uneori nu ajung nici măcar așa abonaților noștri. Dispar pe drum.

D. director general, Pitulescu, în loc ca să-și facă vacul la cafenea, ar trebui să-și vadă mai bine de postul după care a oftat atâta și s'a milogit — știm noi cum — pe la toate ușile redacțiilor. Altfel, noi, deși suntem dintre cei cari l-am susținut pe d. Pitulescu prin „Calendarul" să ajungă unde e acum, (regretăm, dar așa am făcut!) îl vom trage la răspundere pentru pagubele pricinuite.

E primul și ultimul nostru avertisment.

Abonamente la

„Sfarmă - Piatră"

Lei 300 pe an, 175 pe 6 luni

D. Prof. D. Boroianu despre francmasonerie

Continuând ancheta noastră asupra francmasoneriei, publicăm în numărul de față răspunsul d-lui prof. D. Boroianu:

1. Ați fost și sunteți francmason, sau ați fost și nu mai sunteți, sau nici n'ați fost și nici nu sunteți?

1) N'am fost și nici nu sunt.

2. Care este opinia Dvs. despre francmasonerie?

2) Ca despre orice asociație clandestină.

3. Credeți că este vreo deosebire intre Loja Națională și Marele Orient?

3) Toate sunt la fel. Numai în aparență se diferențiază.

4. Cine dirijează activitatea masoneriei?

4) Marele tartor, care este și nu este. Este în acțiunea lui; nu este când e vorba de răspundere.

5. Credeți că pot fi membri ai francmasoneriei preoții, magistrații și ofiterii?

5) Nu numai că nu pot, dar dac'aș avea putere i-aș da afară din funcțiile lor.

6. Este compatibilă calitatea de mason cu aceea de luptător naționalist?

6) Nu poate fi.

7. Sunteți pentru desființarea masoneriei?

7) Sunt pentru desființare, cu toată hotărîrea.

Colecta pentru Idiot a eșuat...

Nefericitul nostru idiot ne-a înștiințat că a fost dat afară din partidul d-lui Mihalache și ni s'a văitat deunăzi că ultima lui resursă de trai „Cuvântul liber", amenință să dispară. Deși pumn tare, Sfarmă Piatră este inimă slabă. Tristul destin al lui Teodorescu Braniște l-a înmuiat. El a încercat de aici creștinește și elegant, să dea Dobitocului o mână de ajutor. A oferit argatului lui Pauker un adăpost în subsolul redacției noastre și i-a deschis voluntar o listă de subscripție în aceste coloane, inscriindu-se el cel dintâiu cu suma de un leu pentru a-i procura un rând de îmbrăcăminte. Totodată Sfarmă Piatră a solicitat cititorilor săi să trimită, direct, dacă îi lasă inima, chiar obiecte de îmbrăcat sau încălțat; o pălărie, un zăbun, patru ghete (idiotul are patru copite!) etc.

Nimeni nu va putea spune așa dar că n'am fost săritori să ajutorăm un biet nenorocit. Dar bunele noastre intenții, și toate rugămințile de aici n'au isbutit să dăspietrească inimele cititorilor lui Sfarmă Piatră. Suntem aproape dezolați.

La suma inițială de trei lei n'am mai putut adăoga decât leul d-lui Dorin Vîlea din Predeal sosit ieri prin mandat poștal; iar ca obiecte n'am primit la redacție decât trei pantofi în stare abia utilizabilă! N'am crezut niciodată că avem cititori atât de aspri, cari nu iartă prostia unui adversar nici la vreme de nenorocire...

In situația aceasta, ce putem face mai mult?

Trebue să ne resemnăm rușinați. Mulțumim celor cari ne-au înțeles, și închidem, prin urmare, colecta publică cu un rezultat de lei patru (4) și trei (3) bocanci, pe cari, după cum se poate constata din recipisele poștei, i-am expediat chiar astăzi idiotului sinistrat...

Anul II, Nr. 37 Joi 6 August 1936

Sfarmă ✠ Piatră

COMUNISMUL IN SPANIA

Stânga:

SPANIA 1936

— La prima vedere ai zice că sunt unelte de muncă; şi când colo!...

(Marc' Aurelio)

Dreapta:

CONCURENŢA IN SPANIA

Drapelul roşu şi taurele

(Morning Post)

Toreadorul Modern

(Guerin Meschino)

Ce păţesc turiştii în Spania

(Kladderadatsch)

Stânga:

Comunistul spaniol: — Înainte!

(Dessin d'Hermann-Paul)

Dreapta:

Un taur: — Tu vezi, roşu îl înebuneşte, ca pe noi!

(Marc' Aurelio)

6 LEI

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL". BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU, 23—25